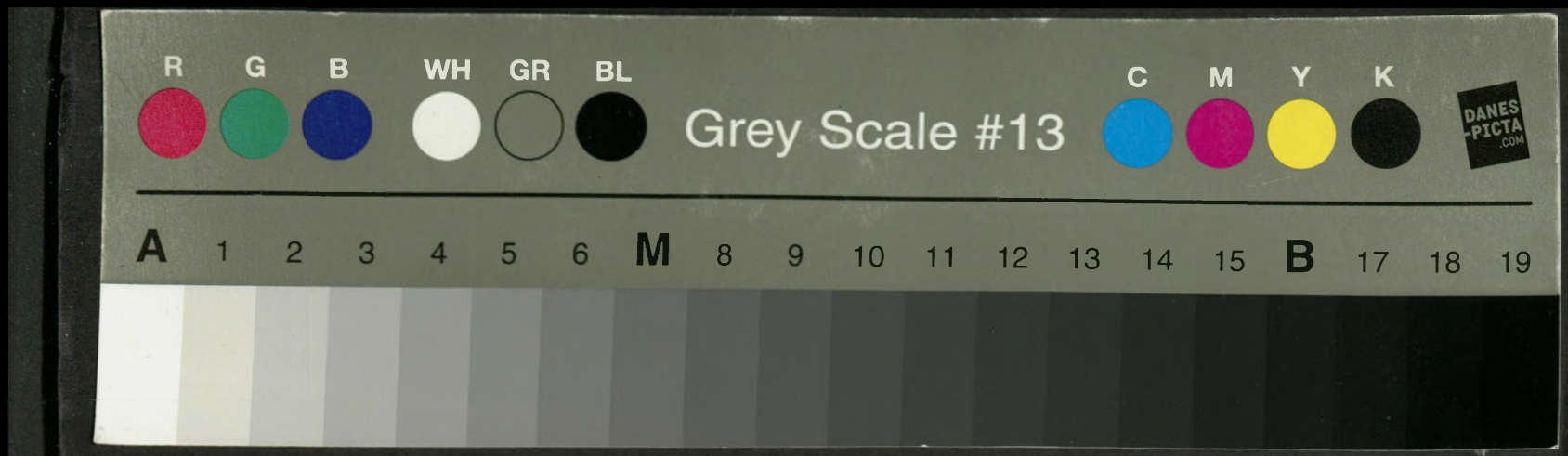

AKADEMIA
SZTABU GENERALNEGO
IM. GENERAŁA BRONI
KAROLA ŚWIERCZEWSKIEGO

DO UŻYTKU SŁUŻBOWEGO
TAJNE
Egz. Nr 1

płk dypl. Wiesław WÓJCIK

JEDNOLITY SYSTEM ROZPOZNANIA W OPERACJI ZACZEPNEJ ARMII

(siły i środki oraz sposób ich wykorzystania)

Skrypt

021915

BIBLIOTEKA NAUKOWA AON
Archiwum Działu Zbiorów Specjalnych
Nr ewid. 039944

039944

WARSZAWA 1973

AKADEMIA
SZTABU GENERALNEGO
IM. GENERAŁA BRONI
KAROLA ŚWIERCZEWSKIEGO

DO UŻYTKU
SŁUŻBOWEGO
TAJNE
Egz. Nr 1

płk dypl. Wiesław WÓJCIK

JEDNOLITY SYSTEM ROZPOZNANIA W OPERACJI ZACZEPNEJ ARMII

(siły i środki oraz sposób ich wykorzystania)

Skrypt

021925

BIBLIOTEKA NAUKOWA [illegible]
Archiwum Działu Zbiorów [illegible]
Nr ewid. 039944

039944

WARSZAWA 1973

A K A D E M I A S Z T A B U G E N E R A L N E G O
im.gen.broni K.Swierczewskiego

KATEDRA ROZPOZNANIA WOJSKOWEGO I ARMII OBCYCH

DO UŻYTKU SŁUŻBOWEGO

ZATWIERDZAM
SZEF KATEDRY RWiAO

T A J N E
Egz.nr..... 1

płk dypl. Marian WILIŃSKI

płk dypl. Wiesław WÓJCIK

"JEDNOLITY SYSTEM ROZPOZNANIA W OPERACJI ZACZEPNEJ ARMII"
/siły i środki rozpoznania oraz sposób ich wykorzystania/

Skrypt

BIBLIOTEKA NAUKOWA AON WP
Archiwum Dziejów Zbiorów Specjalnych
Nr ewid. 39944

WARSZAWA 1973 r.

[redacted]

[redacted]

SPIS TREŚCI

str.

WSTĘP 5

I. JEDNOLITY SYSTEM I PODZIAŁ ROZPOZNANIA, OGÓLNE ZADANIA ROZPOZNANIA OPERACYJNEGO 8

1. Jednolity system rozpoznania 8
2. Podział rozpoznania 10
3. Ogólne zasady i podstawowe zadania rozpoznania w okresie pokoju, bezpośredniego zagrożenia i operacyjnego rozwijania wojsk 12
4. Wpływ współczesnych operacji na organizację rozpoznania i podstawowe jego zadania 16

II. RODZAJE, SIŁY I ŚRODKI ROZPOZNANIA ORAZ SPOSÓB ICH WYKORZYSTANIA W OPERACJI ZACZEPNEJ ARMII 20

1. Rozpoznanie powietrzne 21
2. Rozpoznanie radioelektroniczne 30
3. Działania specjalne 40
4. Rozpoznanie rodzajów wojsk i służb /artyleryjskie, inżynieryjne, chemiczne i medyczne/ oraz rozpoznanie polityczne 53

III. PROWADZENIE ROZPOZNANIA 59

1. Podstawowe zasady prowadzenia rozpoznania 59
2. Prowadzenie rozpoznania w czasie operacji 62

LITERATURA 66

ZAŁĄCZNIKI

1. Schemat rozmieszczenia oraz zasięgu sił i środków rozpoznania.
2. Schemat organizacji rozpoznania w operacji zaczepnej armii i frontu.

WSTĘP

Wprowadzenie broni jądrowej i udoskonalonych konwencjonalnych środków walki do uzbrojenia wojsk w istotny sposób zmienia pole bitwy w porównaniu do wojen ubiegłych. Zwiększa ogromnie siłę uderzeniową ZT, pozwala prowadzić działania na znaczne głębokości, zapewnia wykonanie zadań w stosunkowo krótkim czasie.

Rozpoznanie jest jednym z ważniejszych rodzajów operacyjnego zabezpieczenia działań wojsk. Współczesne operacje charakteryzujące się dużym rozmachem[x/], wysoką manewrowością, działaniem wojsk na samodzielnych kierunkach oraz możliwością szerokiego stosowania broni masowego rażenia, determinują rolę i znaczenie rozpoznania. Kierowanie działaniami wymaga od sztabów ciągłego dokonywania analitycznej oceny stanów i możliwości przeciwnika, a także ciągłego przewidywania i prognozowania ewentualnego rozwoju działań.

Wykonanie zadań operacji jest możliwe jedynie pod warunkiem uzyskania niezbędnych wiadomości o przeciwniku. Rozpoznanie musi wyprzedzać działania bojowe wojsk. Bez względu na treść zadań operacyjnych i warunków,w jakich będą prowadzone działania, organa rozpoznawcze powinny dostarczyć wiadomości o nieprzyjacielu z kierunku /rejonu/ planowanej operacji.

Skład oraz struktura organizacyjna armii i frontu zapewniają im dużą samodzielność, a operacja zaczepna frontu ma charakter operacji kombinowanej: lądowo-powietrznej i powietrzno-morskiej. O ile w przeszłości powodzenie operacyjne uzależnione było od osiągnięcia powodzenia taktycznego /przełamanie obrony npla na wąskim odcinku i dopiero później w wykonany wyłow wprowadzenie związków pancernych lub zmechanizowanych/,o tyle we współczesnych warunkach związek operacyjny może przy pomocy uderzeń jądrowych, desantu powietrznego i morskiego rozstrzygać zadania o charakterze operacyjnym na dużej głębokości bez więk-

---

x/ Głębokość operacji zaczepnej - frontu 600-800 km; armii 250-350 km. Szerokość pasa operacji zaczepnej - frontu 200-300 km; armii 80-100 km. Średnie tempo natarcia, bez użycia broni jądrowej 30-50 km na dobę, a przy jej użyciu 60-80 km na dobę i więcej.

szego uzależniania się od sukcesu taktycznego. Czyli potrzeby w zakresie rozpoznania będą niewspółmiernie duże już na początku operacji. Dotyczą one zwłaszcza opłacalnych obiektów uderzeń broni atomowej.

W warunkach prowadzenia działań bez użycia broni masowego rażenia powodzenie operacyjne osiąga się przez umiejętne koordynowanie działań taktycznych z oddziaływaniem na npla konwencjonalnymi środkami rażenia, będącymi w bezpośredniej dyspozycji dowódców armii i frontu. Z uwagi jednak, że broń jądrowa npla i w warunkach prowadzenia działań bez jej użycia musi być wykrywana i niszczona, zadania rozpoznania operacyjnego niewiele się zmniejszą. Rozpoznanie w tych warunkach nie powinno osłabiać wysiłku skierowanego na ustalenie w odpowiednim czasie rozmieszczenia środków przenoszenia broni jądrowej i składów amunicji jądrowej oraz na ustalenie wyników uderzeń wykonywanych na te obiekty.

Specyficzny charakter przyszłego pola bitwy stawia przed rozpoznaniem stale rosnące zadania. Aby im sprostać rozpoznanie winno być ciągłe, operatywne i przestrzenne, prowadzone tak w dzień,jak i w nocy i w każdych warunkach meteorologicznych. W armii należy je organizować i prowadzić pod kierownictwem sztabu, zwłaszcza oddziału rozpoznawczego. Ważnym elementem jest właściwie przygotowana kadra, zdolna umiejętnie rozwiązywać trudne problemy zdobywania wiarygodnych informacji o nplu i przekształcania tych informacji w dane rozpoznawcze.

Dla prowadzenia rozpoznania na dużych obszarach przy znacznym rozśrodkowaniu wojsk i ich dużej możliwości nie wystarczają metody i środki z okresu drugiego wojny światowej. Rozpoznanie musi dysponować bogatym arsenałem środków,umożliwiających dotarcie do sprytnie maskującego się npla niezależnie od odległości, pory dnia lub roku i warunków meteorologicznych.

W okresie powojennym rozwinięto lub udoskonalono szereg nowych technicznych środków rozpoznania, do których między innymi zalicza się radiolokację, rozpoznanie radiowe,urządzenia telewizyjne, noktowizję, środki bezpilotowe, fotografię lotniczą. Pojawienie się tych środków rozpoznania zmusza do

szukania coraz lepszych sposobów i metod maskowania na polu bitwy. Istnieje również konieczność zwalczania tego rodzaju środków i urządzeń rozpoznawczych npla w celu niedopuszczenia /uniemożliwienia/ do wykorzystania ich przez niego.

I. JEDNOLITY SYSTEM I PODZIAŁ ROZPOZNANIA, OGÓLNE ZADANIA ROZPOZNANIA OPERACYJNEGO

1. Jednolity system rozpoznania

Pojęcie "rozpoznanie" - zdobywanie wiadomości jest powszechnie znane. Znane jest właściwie odtąd, od kiedy datują się zbrojne starcia i wojny w ogóle. Znaczenie rozpoznania w obecnych warunkach bardzo mocno podkreślił Minister Obrony Narodowej stwierdzając "Rozpoznanie jest współcześnie jedną z czołowych dziedzin starcia z potencjalnym przeciwnikiem. Warunkuje ono efektywne wykorzystanie własnych przede wszystkim jądrowych środków rażenia. Jest więc niejako fundamentem uderzenia. Kto tej idei nie rozumie nie może mieć powodzenia w walce ...[x/].

Aby współczesny system rozpoznania mógł spełnić tę rolę winien obejmować różnorodne siły, środki i sposoby rozpoznania, być bardzo operatywny, zdolny do sprawnego zbierania, analizowania i rozpowszechniania informacji w krótkim czasie,w szybko zmieniających się sytuacjach na polu walki. Przy realizacji wskazanych wymagań niezbędne jest przestrzeganie założeń jednolitego systemu rozpoznania /integracji[xx/] rozumianego jako kompleksowe wykorzystanie wszystkich sił i środków, które mogą być zaangażowane do prowadzenia rozpoznania dla wykonania określonych zadań.

Zgodnie z punktem 7 Regulaminu służby polowej sztabów, organem integrującym winien być sztab ogólnowojskowy, który koordynuje pracę sztabów rodzajów wojsk, wojsk specjalnych i sztabu kwatermistrzostwa. Wszystkie zarządzenia i wytyczne sztabu ogólnowojskowego są obowiązujące dla wymienionych sztabów. Dominująca rola sztabu armii i oddziału rozpoznawczego wynika z faktu, że o użyciu rakiet lotnictwa i wojsk decyduje dowódca armii.

---

x/ Gen.broni W.Jaruzelski, Materiały ćwiczenia "LATO-70".

xx/ Integracja według Małego słownika języka polskiego to "wytworzenie całości z części, zespolenie i powiązanie poszczególnych elementów w całość - scalenie nie mechaniczne".

Sztab armii, a w nim oddział rozpoznawczy winien angażować wszystkie dostępne siły i środki, włączać je w jednolity system rozpoznania i kierować nimi w drodze stawiania /przekazywania/ wykonawcom kolejnych zadań dla realizacji podstawowego celu jakim jest zdobycie określonych informacji o nieprzyjacielu. Tu szczególnie istotna jest współpraca i współdziałanie poszczególnych komórek rozpoznania rodzajów wojsk i służb na rzecz oddziału rozpoznawczego i odwrotnie.

Jednolity system rozpoznania armii można określić jako celowe, skoordynowane połączenie działalności-wysiłków i rezultatów wszystkich dostępnych sił i środków pod kierownictwem sztabu, a zwłaszcza oddziału rozpoznawczego, według jednolitego planu dla wykonania określonych zadań rozpoznawczych. Jednolity system rozpoznania na szczeblu armii pozwala na:

- skupienie wysiłku rozpoznania na najbardziej istotnych zadaniach i zaplanowanie wykonywania ich przez różne siły i środki rozpoznania jednocześnie;
- ścisłe współdziałanie organów prowadzących rozpoznanie bez względu na ich przynależność organizacyjną;
- bieżące przekazywanie informacji zdobytych przez różne siły, środki i rodzaje rozpoznania do sztabu armii, szefostw rodzajów wojsk i służb i ciągłą wymianę informacji między nimi;
- szybką i pełną, kompleksową ocenę zdobytych informacji.

Istota jednolitego systemu rozpoznania zawarta jest w tym, że w zasadzie nie zakłada się łączenia, scalania sił i środków, a łączenie ich wysiłków i rezultatów. Oczywiście wysiłków rozumianych jako konkretną działalność rozpoznawczych sił i środków prowadzących rozpoznanie i komórek rozpoznawczych kierujących nimi, a rezultatów - jako zdobytych informacji o nieprzyjacielu. Połączenie wysiłków i rezultatów wszystkich sił rozpoznania może zapewnić dowódcy i sztabowi armii uzyskanie pełnych informacji w krótkim czasie, stanowiących o racjonalnym wykorzystaniu własnych środków walki.

Jednolity system rozpoznania na danym szczeblu można porównać do banku, gdzie rodzaje wojsk i służb, posiadając określony kapitał mocy rozpoznawczych /informacji/, oddają go do dyspozycji ogólnego systemu, w którym powstaje suma tych mocy. Ta /suma mocy/ w sposób planowany /nie bez udziału rodzajów wojsk

i służb/ wykorzystywana, daje wielki kapitał informacji, pozwalający na bardziej pełną i wszechstronną ocenę nieprzyjaciela. W efekcie rozpoznanie rodzajów wojsk i służb, wnosząc swoje cząstkowe wysiłki, korzysta z sumy kapitału informacji.

Jak z powyższego wynika, zadania rozpoznania muszą być realizowane nie oddzielnie przez różne rodzaje rozpoznania, lecz wyłącznie według planu opartego na jednoczesnym wykorzystaniu sił i środków wszystkich rodzajów rozpoznania z zachowaniem jednolitego, wspólnego systemu dowodzenia i łączności. Właściwie funkcjonujący jednolity system rozpoznania armii zdolny jest dostarczyć dowódcy na czas niezbędne dane do podjęcia słusznej decyzji i skutecznego oraz uzasadnionego wpływania na przebieg prowadzonej operacji.

2. Podział rozpoznania

Rozpoznanie we współczesnych warunkach jest nieodłączną częścią sztuki wojennej i dlatego zgodnie z jej podziałem, a także w zależności od celów i charakteru wykonywanych zadań, dzieli się na: strategiczne, operacyjne, taktyczne. Natomiast w zależności od posiadanych i wykorzystywanych sił i środków, służących do wykonywania zadań rozpoznawczych przez poszczególne rodzaje sił zbrojnych, rozpoznanie dzieli się na: naziemne, powietrzne i morskie.

W związku z szerokim wykorzystywaniem sztucznych satelitów i prowadzeniem rozpoznania na dużych wysokościach stworzony został nowy rodzaj rozpoznania strategicznego - rozpoznanie kosmiczne.

Rozpoznanie strategiczne jest to zespół przedsięwzięć Naczelnego Dowództwa i Sztabu Generalnego związanych ze zdobywaniem i opracowaniem informacji o potencjale wojenno-ekonomicznym i jego rozwoju, polityce wewnętrznej i zagranicznej jednego lub grupy państw bloku przeciwnego oraz o przygotowywanych teatrach działań, siłach i środkach do prowadzenia działań wojennych. Prowadzi się je w celu uniknięcia zaskoczenia przez agresora, śledzenia za rozwojem i produkcją materiałów wojennych i nowoczesnych broni, ich charakterystyką, rozmieszczeniem i możliwościami poszczególnych rodzajów sił zbrojnych, możliwościami mobilizacyjnymi itp.

Rozpoznanie operacyjne jako jeden z ważniejszych rodzajów operacyjnego zabezpieczenia działań związków operacyjnych stanowi zespół przedsięwzięć związanych ze zdobywaniem, opracowywaniem i dostarczaniem zainteresowanym dowódcom i sztabom informacji o nplu, terenie i warunkach meteorologicznych, niezbędnych do planowania i prowadzenia frontowych i armijnych operacji. Rozpoznanie to organizują sztaby frontu, armii ogólnowojskowych /pancernych/, lotniczych, Sztab Marynarki Wojennej /morskie rozpoznanie operacyjne/ z zasady na głębokość zadania, zasięgu i rozmieszczenia środków rażenia własnych i nieprzyjaciela.

W świetle koncepcji strategicznych państw NATO i zakładanych wariantów powstawania i rozwoju konfliktów zbrojnych, od efektywności rozpoznania będą zależeć decyzje wprowadzenia na czas określonego stanu gotowości bojowej wojsk i właściwe sprecyzowanie im zadań operacyjnych. Dlatego ważne będzie rozpoznanie prowadzone siłami i środkami szczebla strategicznego, jak i rozpoznanie prowadzone przez front i armie ogólnowojskowe.

Rozpoznanie poczynań militarnych przeciwnika i działalności jego sił zbrojnych powinno trwać ciągle we wszystkich etapach gotowości obronnej. Stąd zadania rozpoznania operacyjnego należy rozpatrywać według trzech podstawowych okresów: okresu pokoju; bezpośredniego zagrożenia i operacyjnego rozwijania wojsk; prowadzenia działań bojowych.

Cel, zadania i obiekty rozpoznania operacyjnego wynikają z aktualnej sytuacji operacyjnej, treści zadania operacyjnego armii /frontu/, stopnia znajomości składu i ugrupowania operacyjnego przeciwnika, przypuszczalnych jego możliwości oraz stanu posiadanych sił i środków rozpoznania, a także z charakteru terenu w rejonie działań i warunków meteorologicznych.

Celem rozpoznania w okresie przygotowawczym i prowadzenia operacji jest zdobycie danych rozpoznawczych pozwalających na właściwe określenie składu, położenia i możliwości przeciwnika, jego słabych i silnych stron. Osiągnięcie celu rozpoznania stanowi jeden z warunków wykluczających zaskoczenie ze strony przeciwnika i uzyskanie na czas danych, których wykorzystanie umożliwi najefektywniejsze użycie własnych sił i środków w celu rozbicia nieprzyjaciela.

3. Ogólne zasady i podstawowe zadania rozpoznania w okresie pokoju, bezpośredniego zagrożenia i operacyjnego rozwijania wojsk

Operacja frontu i armii pod względem rozpoznania winna być przygotowana jeszcze w okresie pokoju, kiedy ich system rozpoznania może być dopiero częściowo rozwinięty. W tym celu należy wykorzystywać siły i środki rozpoznania operacyjnego, zdolne do prowadzenia rozpoznania bez naruszenia granic /wód terytorialnych/ przeciwnika.

W okresie pokoju rozpoznanie prowadzone jest według planu Sztabu Generalnego. Uruchomienie sił poszczególnych rodzajów rozpoznania z zasady będzie następować etapami, kolejno od okresu pokoju do okresu prowadzenia działań bojowych. Wiadomości rozpoznawcze zdobywa się w ramach rozpoznania: agenturalnego, w tym agentury operacyjnej frontu; radioelektronicznego, w którym udział biorą między innymi siły i środki frontu i armii /okręgów wojskowych/, powietrznego prowadzonego przez samoloty rozpoznania taktycznego i operacyjnego za pomocą środków radioelektronicznych oraz doraźnie poprzez rozpoznanie wzrokowe i fotograficzne w pobliżu wód terytorialnych i granic lądowych przeciwnika.

Rozpoznanie radioelektroniczne w okresie pokoju jest prowadzone ponadto przez jednostki rozpoznania radioelektronicznego Marynarki Wojennej i Wojsk OPK. Koordynacja zadań i ogólne kierowanie rozpoznaniem jest organizowane przez Sztab Generalny, na podstawie opracowanego planu rozpoznania. Dotychczasowe doświadczenia z dziedziny rozpoznania radioelektronicznego wskazują, że w ramach pokojowego systemu rozpoznanie radiowe KF można prowadzić na głębokość 1000-15000 km, a rozpoznanie systemów radiolokacyjnych na głębokość 400-600 km. W systemach tych może prowadzić rozpoznanie około 30-50% sił i środków armii i frontu. Siły i środki rozpoznania - częściowo rozwinięte do pracy już w okresie pokoju zapewniają warunki utrzymania ciągłości rozpoznania nieprzyjaciela w początkowym okresie wojny, do czasu rozwinięcia i pełnego uruchomienia systemu rozpoznania frontu i armii.

Rozpoznanie operacyjne powinno w tym okresie dostarczyć wyczerpujących informacji o sytuacji militarnej i politycznej państwa lub koalicji państw potencjalnych przeciwników , a zwłaszcza o przygotowaniach do wykonania pierwszego, zmasowanego uderzenia jądrowego.

W okresie bezpośredniego zagrożenia, spowodowanego wzrostem poczynań militarnych przeciwnika, powstanie konieczność wykonania określonych przedsięwzięć obronnych polegających na planowanym rozwijaniu operacyjnym wojsk własnych w celu uniknięcia zaskoczenia i odparcia ataku przeciwnika. Równocześnie odbywać się będzie przegrupowanie wojsk frontu i armii ogólnowojskowych. Wiele danych zgromadzonych przez sztaby frontu i armii w okresie pokoju wymagać będzie ponownego sprawdzenia lub potwierdzenia z uwagi na zmiany, jakie będą zachodzić w położeniu wojsk npla, prowadzone ćwiczenia itp.

Podczas operacyjnego rozwijania wojsk oraz przygotowania się do pierwszego uderzenia jądrowego, rozpoznanie operacyjne należy zaktywizować i skierować na zabezpieczenie wykonania pierwszego uderzenia jądrowego.

Realizacja tego zadania może wyprzedzać nieco inne potrzeby, bowiem frontowe i armijne wojska rakietowe i lotnictwo mogą być użyte jeszcze przed nawiązaniem styczności z przeciwnikiem przez siły główne. Dotyczy to również sytuacji, kiedy broń masowego rażenia nie jest stosowana, lecz istnieje groźba jej użycia.

W rozpoznaniu agenturalnym skierowuje się główną uwagę na obiekty, które mogą być rozbite w pierwszym uderzeniu. W rozpoznaniu powietrznym zwiększa się częstotliwość wylotów samolotów bez wprowadzania jednak większych zmian i bez naruszania obszaru granicznego. W wypadkach szczególnych, za zezwoleniem Sztabu Generalnego można prowadzić rozpoznanie powietrzne z celowym naruszaniem granicy państwowej. W rozpoznaniu radioelektronicznym wzmacnia się reżim pracy środków wykrywania i wprowadza się dodatkowe środki dyżurowania.

W ramach operacyjnego rozwinięcia wojsk najbardziej celowe jest rozwijanie w pierwszej kolejności frontowych sił i środków rozpoznania radioelektronicznego. Po rozwinięciu i zorganizowaniu frontowego systemu rozpoznania oraz po przejęciu

kontroli pracy interesujących środków radioelektronicznych przeciwnika należy kolejno przegrupowywać siły i środki armijne w przewidywane rejony działań bojowych związków.

Należy dążyć do jak najszybszego całkowitego rozwinięcia jednostek rozpoznania radioelektronicznego możliwie w pobliżu rejonów zamierzonych działań bojowych, przed rozwinięciem elementów ugrupowania operacyjnego frontu i armii. Jest to konieczne do zwiększenia intensywności prowadzenia rozpoznania radioelektronicznego wojsk przeciwnika.

Wiadomości o przeciwniku uzyskane z rozpoznania radioelektronicznego do czasu podjęcia i sprecyzowania przez dowódcę armii decyzji do operacji powinny umożliwiać:

- śledzenie zmian w dyslokacji sztabów i jednostek na północnym i środkowo-europejskim TDW oraz ustalenie ich aktualnego położenia;
- ustalenie w miarę możliwości stanu i ugrupowania wojsk nieprzyjaciela przed frontem i na skrzydłach na całej głębokości operacji;
- ustalenie rozmieszczenia punktów dowodzenia od brygady, dywizji do korpusu włącznie;
- wykrycie środków radiowych i radiolokacyjnych obsługujących stanowiska ogniowe artylerii i wyrzutni pocisków rakietowych;
- ustalenie stopnia obsadzenia wojskami poszczególnych rubieży obrony;
- ustalenie bazowania ważniejszych jednostek lotnictwa;
- wykrycie pewnych elementów systemu OPL wojsk.

Jeśli rozwijanie do bitwy wojsk armii zbiega się bezpośrednio z rozpoczęciem konfliktu zbrojnego, osiągają gotowość do działań wytypowane grupy specjalne. Równolegle z przegrupowaniem pododdziałów specjalnych armii i frontu do rejonów wyjściowych, część grup specjalnych, zwłaszcza szczebla frontowego, a niekiedy i armii pierwszorzutowych na rozkaz Sztabu Generalnego, może być przerzucona na tyły npla w celu wykonania ściśle określonych zadań.

W czasie rozwijania wojsk armii nie zawsze konieczne będzie objęcie kontrolą systemu rozpoznania całej strefy przyszłych działań. Na przykład rozwinięte w przodzie wojska osłono-

we mogą umożliwiać stopniowe włączanie do pracy frontowych i armijnych środków rozpoznania.Mogą natomiast istnieć otwarte i zagrożone skrzydła lub działać na tyłach wojsk własnych desanty npla, co zmuszać będzie do natychmiastowego objęcia ich rozpoznaniem siłami OTK oraz w zależności od sytuacji i siłami armii.

Do czasu rozpoczęcia operacji sztab frontu-armii może zgromadzić dane rozpoznawcze niezbędne do pełnej oceny sił przeciwnika. Wojska armii mogą się również przegrupowywać i rozwijać w czasie trwających już działań bojowych, pod osłoną walczących sił pierwszego rzutu operacyjnego. W tym wypadku zadaniem rozpoznania operacyjnego jest w głównej mierze zabezpieczenie wykonania uderzeń ogniowych, zdobycie danych niezbędnych do sprecyzowania decyzji co do rozpoczęcia operacji.

W okresie operacyjnego rozwijania wojsk do działań, rozpoznanie powinno ustalić:

- stan, rozmieszczenie i możliwość użycia przez npla broni masowego rażenia. Chodzi głównie o środki przenoszenia broni jądrowej, składy z amunicją specjalną i system dowodzenia;
- ilość, stan i ugrupowanie wojsk npla przed frontem i na skrzydłach na całą głębokość operacji oraz określić możliwości narastania sił, w drodze mobilizacji, przerzutów z innych kontynentów, manewr z innych teatrów i kierunków;
- system obrony, stopień jej rozbudowy i obsadzenia wojskami poszczególnych rubieży, system zapór i niszczeń,szczególnie fugasów jądrowych; rozbudowę infrastruktury;
- bazowanie lotnictwa, jego stan ilościowy i jakościowy oraz możliwości w zakresie użycia broni jądrowej i klasycznych środków rażenia;
- system OPL, w tym ilość środków rakietowych i klasycznych, ich możliwości, rejony szczególnie osłaniane i słabe miejsca w tym systemie;
- bazowanie i rozmieszczenie sił morskich, ich stan i możliwości oddziaływania na nadmorskie skrzydło wojsk frontu-armii;
- stopień przygotowania npla do użycia desantów,jednostek specjalnych /dywersyjnych/, jakimi siłami i w jakich rejonach;
- systemy i środki dowodzenia i naprowadzania rakiet i lotnictwa na szczeblach operacyjnych, systemy przeciwdziałania radioelektronicznego npla;

- system zaopatrzenia wojsk przeciwnika w środki walki /głowice jądrowe, amunicję, środki inżynieryjne, mps/ rozmieszczenie baz i składów, oddziałów tyłowych, rurociągów polowych itp.;

- rozmieszczenie, ilość i możliwości wykorzystania wojsk obrony terytorialnej.

4. Wpływ współczesnych operacji na organizację rozpoznania i podstawowe jego zadania

W miarę rozwoju sytuacji polityczno-militarnej stopniowo będą angażowane siły i środki armijnego systemu rozpoznania. Przyjmuje się jako zasadę, że armijne organa rozpoznawcze powinny być rozwijane do działań w miarę możliwości przynajmniej na 1-2 doby przed wejściem do walki pierwszych ZT.

Współczesne warunki prowadzenia operacji zaczepnych stawiają rozpoznaniu złożone wymagania. Oto niektóre z nich.

Obecnie istnieje konieczność zwrócenia zasadniczej uwagi na wykrywanie broni jądrowej npla. Problem ten stanowi główne zadanie, zwłaszcza operacyjnych sił i środków rozpoznania. Przy czym najważniejszym zadaniem jest ustalenie współrzędnych środków przenoszenia broni jądrowej i składów amunicji specjalnej. W każdych warunkach należy dążyć do określenia stopnia przygotowania przeciwnika do użycia broni masowego rażenia.

Duży jest zasięg zainteresowań sztabów wszystkich szczebli, a w tym ich komórek rozpoznawczych, możliwościami działań wojsk npla /według zasady: co może zagrażać i w jakim czasie/. Npl w szybkim czasie może z dużej głębokości pojawiać się na polu bitwy /podciągać swoje odwody operacyjne, a nawet strategiczne/. Pozwalają na to duże szybkości marszowe wojsk oraz możliwość wykorzystania transportu powietrznego. Może on także z dużej głębokości oddziaływać środkami ogniowymi. Stąd głębokość rozpoznania dla potrzeb frontu ponad 1000 km, a dla armii około 500 km.

Istnieje konieczność zabezpieczenia pod względem rozpoznania otwartych skrzydeł i luk w ugrupowaniu bojowym i operacyjnym, a także w rejonie tyłów wojsk własnych. We współczesnych operacjach, prowadzonych przy braku ciągłego frontu, otwartych skrzydłach, narażonych na przeciwdziałanie ze strony npla

zwiększa się ilość kierunków, które muszą być objęte rozpoznaniem. Rozśrodkowane działanie npla rozszerza obszary zainteresowań dowódców.

Zwiększone wymagania stawiane współczesnemu rozpoznaniu odnoszą się nie tylko do jego głębokości i zakresu, ale także do precyzji i terminowości jego realizacji. Współczesne pole walki wymaga szybkiego reagowania na zmiany sytuacji i ocenę możliwości npla przez przyspieszenie czasu organizacji rozpoznania, zdobywania, opracowania i wymiany informacji. Rozpoznanie musi dostarczyć wiarygodnych i w miarę pełnych, a przy tym bardzo różnorodnych informacji. Charakter obiektów przeciwnika, ich położenie i ilość stwarzać będą dla rozpoznania dodatkowe trudności. Obecnie brygady stanowią samodzielne zgrupowania taktyczne. W korpusach ilość różnych środków przenoszenia broni jądrowej jest następująca: amerykańskim 192-256; zachodnioniemieckim 52-62; brytyjskim 24; belgijskim 16; holenderskim 20.

Wzrost tempa działań oraz skrócenie czasu na ich przygotowanie stwarza konieczność prowadzenia rozpoznania równolegle, przy użyciu różnorodnych sił i środków i utrzymaniu współdziałania pomiędzy wszystkimi środkami i siłami rozpoznania, a szczególnie z coraz szerzej wprowadzanymi środkami technicznymi armii, frontu, armii lotniczej i Marynarki Wojennej.

<u>W czasie operacji zadaniem systemu operacyjnego rozpoznania jest wykrywanie, śledzenie i ustalenie</u>:

- zmian zachodzących w ugrupowaniu i rozmieszczeniu sił przeciwnika;

- przebiegu mobilizacji, formowania nowych związków, odtwarzania i uzupełniania związków, które poniosły duże straty, przerzutu nowych sił na kierunek działań wojsk frontu - armii, manewru sił z innego kierunku i sposobu przeszkalania rezerw;

- rozbudowy obrony i doskonalenia istniejących rubieży, obsadzania ich wojskami, przygotowania ważnych obiektów do niszczenia lub zalania, rozbudowy systemu zapór, ewakuacji miast i ośrodków przemysłowych; w pasie działań armii min jądrowych, gdzie i kiedy zostały założone oraz rozmieszczenie punktów kierowania wybuchami;

- przebazowania sił powietrznych, stopnia ich rozśrodkowania, wykorzystania baz dotychczas nie używanych, jak lotnis-

ka cywilne i polowe, odcinki autostrad i dróg, rozmieszczenia lotnictwa i sposobu jego zaopatrywania, wykorzystania baz lotniczych do przerzutów wojsk i zaopatrzenia, przygotowania do użycia desantów;

- zmian zachodzących w rozmieszczeniu sił morskich, sposobu ich użycia, wykorzystania baz morskich i portów do przerzutów wojsk i zaopatrzenia, przygotowań do użycia desantów morskich oraz sposobów wsparcia działań wojsk lądowych przez siły morskie;

- rozmieszczenia środków OPL i skuteczności ich działań, zmian w systemie OPL, wykorzystania różnych środków do osłony i obrony przed uderzeniem rakiet i lotnictwa, stosowania nowych środków i metod walki;

- sposobu dowodzenia wojskami na różnych szczeblach, aktywności systemu rozpoznania przeciwnika, zmian w rozmieszczeniu stanowisk dowodzenia i węzłów łączności, stopnia ich odporności na przeciwdziałanie, stosowania przez przeciwnika nowych zdobyczy techniki do dowodzenia wojskami;

- systemu zaopatrzenia wojsk przeciwnika, rozmieszczenia zapasów na poszczególnych szczeblach dowodzenia, sposobu zaopatrywania wojsk w głowice jądrowe, rozmieszczenia najważniejszych baz zaopatrzenia, takich jak porty, lotniska, bazy morskie, rurociągi, główne składy itp.;

- wyników ogniowego oddziaływania na nieprzyjaciela przez wojska rakietowe, lotnictwo i artylerię.

Organa rozpoznawcze w każdych warunkach powinny prowadzić rozpoznanie terenu, a głównie dróg, rubieży przeszkód wodnych, dogodnych odcinków przepraw, rejonów dogodnych do rozmieszczenia wojsk oraz sytuacji skażeń.

Zakres szczegółowości zadań rozpoznania będzie różny, zależny od warunków prowadzenia operacji i rozwoju sytuacji. Na przykład, dla zapewnienia skuteczności ogniowego przygotowania natarcia podczas działań bez użycia broni jądrowej, system obrony npla na kierunkach uderzeń armii powinien być rozpoznany do punktu oporu plutonu, baterii rakiet lub artylerii, plutonu moździerzy. W okresie przygotowania natarcia należy ustalić stopień obezwładnienia obrony nieprzyjaciela, zwłaszcza środków przeciwpancernych.

Informacje z rozpoznania operacyjnego uzupełnia się danymi z rozpoznania strategicznego i taktycznego, gdyż między poszczególnymi rodzajami rozpoznania musi istnieć ścisłe powiązanie i wzajemna wymiana informacji według zasady: przełożony informuje podwładnego o nplu podając własną ocenę jego możliwości, podwładny melduje o wynikach rozpoznania, załączając również swoją ocenę zdobytych wiadomości.

Takie rozwiązanie jest właściwą formą wzajemnej wymiany informacji rozpoznawczych, umożliwiającą opracowanie wszechstronnej analizy możliwości działań npla. Jest ono niezbędne również z tego powodu, że np. armia /dywizja/ otrzymuje z reguły zadanie głębsze niż wynosi zasięg jej środków rozpoznania, a każdorazowo zapotrzebowanie na wiadomości nie może zapewnić terminowego napływu szczególnie potrzebnych i pilnych informacji. Przy takim systemie pracy komórek rozpoznawczych maksymalnie eliminuje się niewygodny z punktu widzenia czasu sposób składania dużej ilości zapotrzebowań na wiadomości z rozpoznania.

Wymienione wyżej zadania rozpoznania wykonuje się wszystkimi dyspozycyjnymi siłami i środkami rozpoznania operacyjnego, do których zaliczamy przede wszystkim: lotnictwo, środki radioelektroniczne i działalność grup specjalnych na tyłach /w ugrupowaniu/ npla.

II. RODZAJE, SIŁY I ŚRODKI ROZPOZNANIA ORAZ SPOSÓB ICH WYKORZYSTANIA W OPERACJI ZACZEPNEJ ARMII

Na szczeblu armii prowadzi się rozpoznanie naziemne, z wyjątkiem rozpoznania ogólnowojskowego prowadzonego na szczeblach taktycznych.oraz rozpoznanie powietrzne. Głównymi rodzajami rozpoznania są: rozpoznanie powietrzne, działania specjalne i rozpoznanie radioelektroniczne, a ponadto rozpoznanie artyleryjskie, inżynieryjne, chemiczne, medyczne i polityczne.

Rozpoznanie powietrzne na korzyść armii prowadzi pułk lotnictwa rozpoznania taktycznego oraz częściowo lotnictwo myśliwsko-szturmowe w ramach przydzielonego limitu. Sztab armii dysponuje kompanią specjalną oraz batalionem rozpoznania radioelektronicznego. Szefostwu wojsk rakietowych i artylerii podlega bezpośrednio dywizjon rozpoznania artyleryjskiego.Ponadto w składzie armijnej brygady artylerii jest dywizjon artyleryjskiego rozpoznania pomiarowego. Szefostwo wojsk inżynieryjnych ma kompanie rozpoznania inżynieryjnego w armijnej brygadzie saperów oraz pluton rozpoznania inżynieryjnego w pułku pontonowym. Szefostwo wojsk chemicznych ma kompanie rozpoznania skażeń w brygadzie wojsk chemicznych oraz klucz śmigłowców rozpoznania skażeń. Szefostwu wojsk obrony przeciwlotniczej podlega batalion rozpoznania radiotechnicznego.

W armii występują następujące komórki rozpoznawcze:

- w sztabie armii - oddział rozpoznawczy;
- w szefostwie wojsk rakietowych i artylerii - wydział rozpoznawczy;
- w szefostwie wojsk chemicznych - wydział rozpoznawczy;
- w szefostwie wojsk inżynieryjnych - wydział operacyjno-rozpoznawczy.

Praca oddziału rozpoznawczego sztabu armii podczas organizacji i prowadzenia operacji omówiona jest w oddzielnym skrypcie na ten temat.

Szczegółowa organizacja wymienionych pododdziałów i komórek rozpoznawczych przedstawiona jest w skrypcie "Organizacja, wyposażenie i możliwości pododdziałów rozpoznawczych pułku, dywizji i armii".

1. Rozpoznanie powietrzne

a/ Znaczenie i rodzaje rozpoznania powietrznego

We współczesnych działaniach wojennych ważna rola przypadnie rozpoznaniu powietrznemu, ze względu na szczególne właściwości lotnictwa, takie jak: szybkość działania i możliwość przenikania na duże odległości w głąb obszaru operacyjnego przeciwnika, możliwość rozpoznania w krótkim czasie znacznych przestrzeni oraz stosunkowo szybkie przekazywanie danych do zainteresowanych sztabów.

Lotnictwo rozpoznawcze może skrycie i z zaskoczenia przenikać w głąb terytorium przeciwnika, rozpoznawać wskazane obiekty i rejony dostarczając o nich wiarygodnych, aktualnych i stosunkowo dokładnych danych w krótkim czasie, co osiąga się dzięki możliwości przekazywania ich bezpośrednio z pokładu samolotu /śmigłowca/ do zainteresowanych sztabów. Jest w stanie prowadzić rozpoznanie o każdej porze roku i doby w różnych warunkach atmosferycznych. Lotnictwo może szybko reagować na zmiany sytuacji przez wzywanie załóg rozpoznawczych do wykonania zadania z poszczególnych stopni gotowości bojowej lub kierowanie ich na inny obiekt[x/].

Z drugiej jednak strony załogi mają trudności w wykrywaniu celów punktowych, o małych wymiarach lub dobrze zamaskowanych, szczególnie w rejonach ześrodkowania, wyczekiwania i na stanowiskach ogniowych /startowych/. Ich możliwości są również ograniczone w trudnych warunkach atmosferycznych /mgła, opady, niska podstawa chmur/ i podczas ciemnych nocy. Należy podkreślić, że zdecydowana większość przegrupowań odwodów taktycznych i operacyjnych npla dokonywana będzie w nocy. Dlatego też rozpoznanie powietrzne w nocy nabiera szczególnego znaczenia, przy czym możliwości załóg w nocy są znacznie mniejsze niż w dzień.

---

x/ Na przykład: załoga lotnictwa rozpoznania taktycznego wezwana z gotowości bojowej nr 1 do wykonania rozpoznania bezpośredniego na korzyść wojsk rakietowych armii może rozpoznać cel i przekazać jego dane na stanowisko dowodzenia po 15-20 minutach od chwili przekazania sygnału startu.

BIBLIOTEKA SZKOLENIOWA WZ
Nr ewid.

W zależności od przeznaczenia i zadań oraz skali działań bojowych lotnictwo rozpoznawcze dzieli się na:

- lotnictwo rozpoznania operacyjnego - działające na potrzeby frontu;
- lotnictwo rozpoznania taktycznego - działające przede wszystkim na potrzeby armii ogólnowojskowych;
- lotnictwo rozpoznawcze wojsk lądowych - działające na potrzeby ogólnowojskowych ZT.

Organizacja lotnictwa:

- rozpoznania operacyjnego - brygada lub pułk /BLRO, plro/;
- rozpoznania taktycznego - pułki /plrt/ wchodzące w skład dywizji lotnictwa szturmowo-rozpoznawczego;
- rozpoznania wojsk lądowych - eskadry śmigłowców rozpoznawczo-łącznikowych, które wchodzą w skład pułków lotnictwa wojsk lądowych.

Zwłaszcza w warunkach użycia broni jądrowej, gdy lotnictwo rozpoznawcze nie będzie w stanie wykonać niezbędnych zadań rozpoznania na korzyść wojsk lądowych, część sił innych rodzajów lotnictwa /myśliwsko-szturmowego, myśliwsko-bombowego i myśliwskiego/ może być wykorzystana do prowadzenia rozpoznania powietrznego. W tym celu wszystkie załogi lotnictwa bojowego przygotowywane są do prowadzenia rozpoznania powietrznego.

Lotnictwo występujące na szczeblu frontu w składzie armii lotniczej prowadzi rozpoznanie operacyjne i taktyczne[x/]. Operacyjne rozpoznanie powietrzne prowadzone jest na korzyść sztabu i wojsk frontu. Zgodnie z istniejącymi poglądami lotnictwo rozpoznania operacyjnego armii lotniczej powinno prowadzić rozpoznanie na całą głębokość operacji zaczepnej. Możliwości lotnictwa rozpoznawczego w tym względzie uwarunkowane są taktycznymi

---

x/ Taktyczne rozpoznanie powietrzne na korzyść wojsk lądowych prowadzone siłami lotnictwa rozpoznania taktycznego organizuje sztab armii oraz dywizja lotnictwa szturmowo-rozpoznawczego /DLSzR/, prowadzi się według jednolitego planu rozpoznania armii ogólnowojskowej. Taktyczne rozpoznanie powietrzne prowadzone siłami lotnictwa rozpoznawczego /śmigłowcami/ wojsk lądowych organizuje sztab dywizji /DZ, DPanc/ według jednolitego jej planu rozpoznania.

promieniami działania samolotów, które w znacznym stopniu zależą od głębokości bazowania lotnictwa[x/], i warunków jego działań.

Taktyczne promienie działania samolotów Il-28 i Il-28R lotnictwa rozpoznania operacyjnego armii lotniczej umożliwiają prowadzenie rozpoznania na małych wysokościach na głębokość około 500 km, a na dużej wysokości na głębokość około 1000 km. Ze względu na stosunkowo duże nasycenie wojsk NATO środkami obrony powietrznej należy przypuszczać, że zwłaszcza w pierwszych dniach wojny lotnictwo rozpoznawcze będzie mogło prowadzić działania z reguły na małych wysokościach.

W zasięgu lotnictwa rozpoznania operacyjnego na głębokości od 200 do 400 km są w zasadzie rozmieszczone głębsze odwody operacyjne i prawie całe lotnictwo taktyczne. Na większej głębokości będą rozmieszczone głównie takie obiekty, jak bazy lotnicze, zaopatrzeniowe, morskie itp., w większości o charakterze stacjonarnym.

Sposoby prowadzenia rozpoznania przez lotnictwo rozpoznania operacyjnego: fotografowanie lotnicze, powietrzne, rozpoznanie radioelektroniczne, rozpoznanie wzrokowe. Rozpoznanie wzrokowe prowadzi się z wysokości 100-1000 m, fotografowanie z wysokości 200-1000 m.

Taktyczne rozpoznanie powietrzne siłami lotnictwa rozpoznania taktycznego prowadzi się głównie na korzyść wojsk armii[xx/]. Ten rodzaj rozpoznania powietrznego powinien być

---

x/ Głębokość bazowania lotnictwa rozpoznania taktycznego 80-120 km /lotniska wysunięte 15-40 km/, a lotnictwa rozpoznania operacyjnego 160-200 km. Działanie lotnictwa rozpoznawczego może być zorganizowane w ten sposób, że podczas prowadzenia rozpoznania na dużej głębokości załogi tego lotnictwa mogą wykorzystywać jako podskokowe lotniska innych rodzajów lotnictwa. W celu zwiększenia zasięgu działania lotnictwa w sprzyjających warunkach wykonuje się loty ze zmiennym profilem.

xx/ Taktyczne rozpoznanie powietrzne wykonywane siłami lotnictwa rozpoznawczego wojsk lądowych jest omówione w podręczniku "Rozpoznanie na szczeblach taktycznych". Wyd.MON 1971 r.

prowadzony na głębokość 400-500 km. Znajdujące się w wyposażeniu lotnictwa rozpoznania taktycznego samoloty umożliwiają prowadzenie rozpoznania na tę głębokość jedynie w wypadku wykonywania zadań na dużych wysokościach. W warunkach działań na małych wysokościach głębokość rozpoznania będzie wynosić 200-250 km.

Możliwości te nie zaspokajają wszystkich potrzeb armii i dlatego do rozpoznania na jej korzyść może być wykorzystywane lotnictwo rozpoznania operacyjnego według planu sztabu frontu i armii lotniczej. W tych warunkach sztab armii może jedynie składać zapotrzebowanie na wiadomości, wpływając dzięki temu na sposób wykorzystania lotnictwa rozpoznania operacyjnego na kierunku działań armii.

Jak wynika z analizy prawdopodobnego ugrupowania obiektów nieprzyjaciela[x/] na głębokość do 200 km od linii styczności wojsk rozmieszczone będzie 70-75% taktyczno-operacyjnych i operacyjnych rakietowych środków napadu jądrowego, taktycznych rakietowych środków napadu jądrowego i artylerii atomowej oraz taki sam procent związków taktycznych nieprzyjaciela. Czyli podstawową masę zadań o zasadniczym znaczeniu na korzyść wojsk armii będzie wykonywało lotnictwo rozpoznania taktycznego. Głębokość działania tego lotnictwa pokrywa się w zasadzie z zasięgiem armijnych środków napadu jądrowego.

b/ Sposób wykorzystania pułku lotnictwa rozpoznania taktycznego

Rozpoznanie powietrzne na potrzeby armii prowadzi pułk lotnictwa rozpoznania taktycznego oraz częściowo lotnictwo myśliwsko-szturmowe, w ramach przydzielonego limitu na wsparcie działań bojowych. Przewiduje się następujący skład pułku:

- eskadra jednomiejscowych samolotów naddźwiękowych rozpoznania taktycznego;

---

x/ Do których zalicza się taktyczne, taktyczno-operacyjne i operacyjne środki przenoszenia broni jądrowej, panc. i zmech., ZT, SD, posterunki i ośrodki dowodzenia i powiadamiania, baterie przeciwlotniczych pocisków rakietowych, lotniska lotnictwa takt., obiekty przemysłowe, drogowe, kolejowe itp.

- dwie eskadry dwumiejscowych samolotów dodźwiękowych rozpoznania taktycznego;

Przeznaczenie poszczególnych eskadr jest uwarunkowane sprzętem lotniczym będącym w ich wyposażeniu. W każdej eskadrze 12 samolotów. Razem w pułku 36 samolotów. Pułk dysponuje kompanią fotograficzną w składzie trzech, a w wypadku wojny - do pięciu zespołów lotniczej służby fotograficznej.

Użycie pułku lotnictwa rozpoznania taktycznego może być scentralizowane lub zdecentralizowane. W sposób scentralizowany używa się pułku podczas przegrupowywania wojsk frontu oraz w początkowym okresie wojny, a ponadto w takich sytuacjach, jak np. podczas wykonywania uprzedzającego lub odwetowego uderzenia jądrowego, wprowadzenia do bitwy drugiego rzutu frontu itp.

Podczas zdecentralizowanego użycia lotnictwa rozpoznania taktycznego armia ogólnowojskowa może otrzymać do 85% limitu samolotolotów pułku. Z tego 2/3 wydziela się do zadań planowych, zaś pozostałą 1/3 należy przewidywać do realizacji zadań interwencyjnych, wynikających z potrzeb każdego dnia walki[x/]. Armia otrzymuje przydzielony jej limit lotnictwa rozpoznania taktycznego w samolotolotach na dzień następny w godzinach wieczornych dnia poprzedniego. Decyzje odnośnie wykorzystania przydzielonego limitu lotnictwa rozpoznania taktycznego i lotnictwa szturmowego do rozpoznania podejmuje dowódca armii, a wnioski przedstawia dowódca DLSzR.

Organizując działania rozpoznawcze pułku na korzyść armii, należy:

- koncentrować wysiłek lotnictwa rozpoznawczego na najważniejszych zadaniach, na głównych kierunkach działań armii do rozpoznania - obiektów dla uderzeń wojsk rakietowych i lotnictwa na broń jądrową - odwodów i SD npla i zapewnić ścisłe współdziałanie z innymi rodzajami rozpoznania, w tym przede wszystkim z grupami specjalnymi i rozpoznaniem radioelektronicznym;

---

x/ Pozostałe 15% i więcej samolotolotów będzie wykorzystane przez armię lotniczą do prowadzenia rozpoznania radioelektronicznego, rozpoznania lotnisk, środków OPL itp.

- samoloty naddźwiękowe wykorzystywać do rozpoznania w rejonach najsilniej bronionych środkami OP najgłębiej położonych w ugrupowaniu npla, a przede wszystkim do rozpoznania obiektów znajdujących się w marszu lub łatwych do wykrycia, ze względu na utrudnione warunki prowadzenia obserwacji, samoloty te wykorzystywać do fotografowania, zwłaszcza w przypadku konieczności wykonywania zdjęć większych obszarów terenu;

- dwumiejscowe samoloty dodźwiękowe wykorzystywać głównie do poszukiwania dobrze zamaskowanych punktowych obiektów, których współrzędne położenia powinny być dokładnie określone, czyli do rozpoznania bezpośredniego i kontrolnego na korzyść wojsk rakietowych i artylerii[x/];

- najbardziej skutecznym sposobem rozpoznania, przyjmując za kryterium oceny terminowość dostarczania danych, jest obserwacja wzrokowa. Załoga samolotu po wykryciu obiektu natychmiast przekazuje dane przez radiostacje w specjalnie zorganizowanej w tym celu sieci radiowej, w której posiadają odbiorniki sztaby wojsk lądowych od armii do pułku;

- wyniki z rozpoznania fotograficznego w formie fotomeldunku opracowanego z mokrego negatywu zainteresowane sztaby mogą uzyskać po upływie 70-80 minut od sfotografowania obiektu, a fotoszkice - po 4-6 godzinach.

Możliwości pułku w zakresie zadań rozpoznania można przedstawić w postaci wskaźników ilościowych. Uwzględniając 80% sprawności technicznej sprzętu, przy pełnym ukompletowaniu oraz średnie dobowe natężenie działań 2-3 loty na samolot, pułk jest w stanie wykonać w ciągu doby 58-87 samolotolotów. Dla współczynnika efektywności działań równego 0,75 liczby te zmniejszą się do 43-65 samolotolotów, które dotrą do obiektów działań rozpoznawczych. Z tego 85% limitu, które może otrzymać armia wyniesie 37-55 samolotolotów.

Sposoby prowadzenia rozpoznania taktycznego - wzrokowo-fotograficzny z małych wysokości 200-600 m. Załoga powinna

---

x/ Jeżeli do rozpoznania na korzyść armii zostanie użyte lotnictwo myśliwsko-szturmowe, to należy je wykorzystywać zwłaszcza do prowadzenia obserwacji pola walki i do rozpoznania obiektów planowanych do zwalczania przez lotnictwo.

rozpoznać obiekt /cel/ z pierwszego nalotu. Przy rozpoznaniu broni rakietowej przez samoloty rozpoznania taktycznego i samoloty myśliwsko-szturmowe zakłada się jednoczesne zwalczanie jej przy pomocy broni pokładowej i rakiet.

Każda załoga podczas jednego lotu może rozpoznać 1-2 obiekty, przy czym niektóre z nich trzeba będzie w ciągu doby rozpoznawać 2-3 i więcej razy, na przykład częstotliwość rozpoznania rakiet może wynosić 8-12 razy w ciągu doby. Załogi lotnictwa rozpoznawczego prowadzą rozpoznanie z zasady pojedynczo, a załogi lotnictwa myśliwsko-szturmowego - pojedynczo lub parami.

Załogi rozpoznania taktycznego szczególnie dwuosobowe również prowadzą rozpoznanie bezpośrednie i kontrolne na korzyść wojsk rakietowych i artylerii armii i frontu. Załogi rozpoznania taktycznego na samolotach MiG-21 R wykonują, oprócz zadań na korzyść armii, znaczną część zadań na korzyść AL i frontu /rozpoznanie radioelektroniczne, rozpoznanie lotnisk OPL itp./. W czasie poszukiwania broni rakietowo-jądrowej, artylerii atomowej na stanowiskach ogniowych lub innych ważnych celów w terenie dogodnym do maskowania, jednej załodze przydziela się rejon o powierzchni 10-20 km^2, a w terenie odkrytym można go zwiększyć dwu-czterokrotnie.

Pojedyncza załoga lotnictwa rozpoznania taktycznego prowadząca rozpoznanie bezpośrednie na korzyść wojsk rakietowych i artylerii armii w jednym wylocie może:

- rozpoznać dodatkowo /bezpośrednio/ 1-2 obiekty takie jak: przeprawa lub 1-2 elementy ugrupowania bojowego dywizjonu pocisków rakietowych albo 1-2 pododdziały czołgów /piechoty/;
- kierować ogniem artylerii do 2-3 oddzielnych celów;
- skontrolować skutki własnych uderzeń jądrowych, wykonanych na 2-3 obiekty /cele/. Najważniejszym zadaniem tego lotnictwa jest ustalenie dokładnych współrzędnych środków broni masowego rażenia.

Armia znajdująca się w drugim rzucie frontu nie otrzymuje lotnictwa rozpoznawczego. W okresie poprzedzającym wejście armii do bitwy, zakłada się wydzielenie do pułku rozpoznania taktycznego oraz 3-4 eskadr śmigłowców, w celu prowadzenia rozpoznania powietrznego według jej planu.

Dywizja będzie dysponować eskadrą śmigłowców[x/]. O wykorzystaniu dywizyjnej eskadry śmigłowców decyduje dowódca dywizji.

W wyjątkowych sytuacjach na korzyść armii według planu armii lotniczej może być wykorzystane lotnictwo rozpoznania operacyjnego. Może to mieć miejsce np. jeżeli warunki atmosferyczne lub nocna pora doby uniemożliwiają użycie do określonych zadań samolotów rozpoznania taktycznego.

c/ Organizacja rozpoznania powietrznego

Rozpoznanie powietrzne organizowane jest głównie przez sztaby frontu i AL oraz DLSzR i armii ogólnowojskowej. W procesie planowania rozpoznania na szczeblu frontu bierze udział zarząd rozpoznawczy sztabu frontu, oddział rozpoznawczy sztabu armii lotniczej i przedstawiciele szefostwa wojsk rakietowych frontu.

Planowaniem rozpoznania powietrznego na szczeblu armii zajmuje się oddział rozpoznania sztabu armii, wydział rozpoznania szefostwa wojsk rakietowych i artylerii armii oraz zespół rozpoznawczy wysuniętego stanowiska dowodzenia dywizji lotnictwa szturmowo-rozpoznawczego. Oddział rozpoznawczy armii określa koncepcje i jest głównym koordynatorem w planowaniu rozpoznania powietrznego. Podczas określania potrzeb i zadań /obiektów/ dla rozpoznania powietrznego współpracuje ściśle z wymienionymi wyżej komórkami rozpoznawczymi. W rezultacie tej współpracy oddział rozpoznawczy armii precyzuje zadania rozpoznania powietrznego oraz określa kolejność i czas ich wykonania.

W miarę potrzeb i możliwości na SD armii pierwszego rzutu frontu, będą przedstawiciele sztabu armii lotniczej[xx/]. Zasadnicza treść współpracy z tymi przedstawicielami będzie dotyczyć ustalenia potrzeb i możliwości ich zaspokojenia przez lotnictwo rozpoznania operacyjnego będącego bezpośred-

---

x/ Dywizyjna eskadra śmigłowców składa się z trzech kluczy - klucz łącznikowy, artyleryjski i rozpoznawczo-transportowy - razem 9 śmigłowców SM-2 lub Mi-2.

xx/ Na ogół będą oni pracować w składzie WSD dywizji szturmowo-rozpoznawczej.

nio w dyspozycji frontu. Może to mieć miejsce szczególnie przy planowaniu rozpoznania na okres nocny lub fotografowania lotniczego.

W planie armii należy podawać ogólne zadania rozpoznania oraz kolejność ich wykonania. Powinien on obejmować tylko te elementy rozpoznania powietrznego, które przypuszczalnie nie ulegną dezaktualizacji w najbliższych kilku dniach. Szczegółowe planowanie rozpoznania powietrznego na dłuższy okres czasu jest niecelowe. Bardziej szczegółowego planowania rozpoznania powietrznego dokonuje się pod koniec każdego dnia na dzień następny.

Bezpośrednio planowaniem rozpoznania powietrznego na korzyść armii zajmuje się zespół rozpoznawczy WSD dywizji szturmowo-rozpoznawczej. Rozpoznanie to planuje on na podstawie zadań i kolejności ich wykonania określonych przez oddział rozpoznawczy armii. Jak wynika ze składu organizacyjnego dywizji lotnictwa szturmowo-rozpoznawczego będzie ona wykonywać zadania związane z rozpoznaniem powietrznym oraz ze zwalczaniem obiektów nieprzyjaciela. Sztaby tych dywizji przejęły część uprawnień i obowiązków sztabu armii lotniczej dotyczących organizacji i prowadzenia rozpoznania taktycznego. W ten sposób poważnie usprawniono współdziałanie między wojskami lądowymi oraz lotnictwem rozpoznawczym i myśliwsko-szturmowym.

Zbieranie danych z rozpoznania powietrznego odbywa się przy pomocy zorganizowanego nasłuchu sieci powietrznego rozpoznania taktycznego i operacyjnego. Nasłuch sieci powietrznego rozpoznania taktycznego organizują pułki i dywizje pierwszego rzutu operacyjnego armii, oddział rozpoznawczy armii, sztab dywizji szturmowo-rozpoznawczej oraz wszyscy zainteresowani danymi z powietrznego rozpoznania taktycznego. W tym celu w oddziałach i związkach taktycznych wojsk lądowych winny znajdować się odbiorniki UKF i niezbędne dokumenty zabezpieczające odbiór danych z rozpoznania powietrznego. Nasłuch sieci powietrznego rozpoznania operacyjnego organizują i prowadzą sztaby związków operacyjnych.

Celowe wydaje się również skierowanie na lotniska bazowania plrt przedstawiciela oddziału rozpoznawczego armii, który by na bieżąco informował oddział o wynikach rozpoznania na podstawie ustnych meldunków pilota.

2. Rozpoznanie radioelektroniczne

a/ Znaczenie rozpoznania radioelektronicznego

Współczesny rozwój sił zbrojnych powoduje ciągły wzrost znaczenia elektroniki. W obecnych warunkach wojska wykorzystują w szerokim zakresie środki radiowe i radiolokacyjne, systemy radiowe zdalnego kierowania oraz systemy radionawigacyjne[x/].

Środki radioelektroniczne są wykorzystywane do kierowania wojskami, nadzorowania pola walki oraz naprowadzania środków rażenia na określone obiekty i cele[xx/]. Ważnym zatem zagadnieniem jest sprawa wykrywania i niszczenia tych środków u przeciwnika. Mimo wielu dodatnich cech urządzeń radioelektronicznych wykorzystywanych przez wojska, mają one zasadniczą wadę, jaką jest fakt emitowania przez te środki fal elektromagnetycznych, wykorzystywanych przez stronę przeciwną jako źródła informacji o ich pracy. Dlatego też niezmiernie ważnym czynnikiem w procesie zdobywania wiadomości /informacji/ o nieprzyjacielu jest prowadzenie rozpoznania radioelektronicznego.

Głównym celem rozpoznania radioelektronicznego jest zdobywanie niezbędnych wiadomości o: stanie, rozmieszczeniu

---

x/ Rozpoznanie, w ramach którego wykrywa się i lokalizuje wymienione środki radioelektroniczne nazywa się rozpoznaniem radioelektronicznym. Zagadnienia rozpoznania radioelektronicznego szerzej zostały umówione w skrypcie n.t. "Ogólne zasady rozpoznania radioelektr. w natarciu dywizji i armii".

xx/ W AP USA wykorzystuje się około 70 000 różnorodnych urządzeń radioelektronicznych, są to radiostacje, stacje radioliniowe, stacje radiolokacyjne itp. Ilość radiostacji i radiolinii na węzłach łączności dywizji i korpusu jest następująca:

Nazwa węzła łączności	Dywizja			Korpus		
	Rdl	Rdst KF	Rdst UKF	Rdl	Rdst KF	Rdst UKF
SD	5	8-10	5-6	10-15	10-15	4
WSD	5	4-5	4-5	5	5	3
TSD	2	3	3-4	3	2	2
Dowództwa wsparcia	3	3	-	-	-	-
Sztabu artylerii	1	6-7	3-5	2	4	3
SD brygad	3	3	4	-	-	-

wojsk, systemach dowodzenia i łączności oraz technice bojowej przeciwnika. Zdobyte i umiejętnie przeanalizowane dane z rozpoznania radioelektronicznego poszerzają zespół wiadomości pochodzących z innych źródeł rozpoznania.

Rozpoznanie radioelektroniczne dzięki takim zaletom jak: skrytość, możliwość działania z ugrupowania wojsk własnych, małą wrażliwość na przeciwdziałanie, duży zasięg, ciągłość pracy, możliwość natychmiastowego przekazywania wiadomości oraz niezależność od pory roku i warunków atmosferycznych - odgrywa niemałą rolę w całym systemie rozpoznania, jest jednym z ważnych rodzajów rozpoznania wojskowego.

Aby skutecznie prowadzić rozpoznanie środków radioelektronicznych, należy znać taktykę działania wojsk npla oraz zasady organizacji i wykorzystania urządzeń radioelektronicznych, ich przynależność do różnych rodzajów wojsk i organów kierowania.

Rozpoznanie radioelektroniczne nabiera coraz większego znaczenia, a zadania stawiane przed nim są coraz szersze i obejmują zarówno okres pokojowy, jak i okresy prowadzenia działań wojennych.

Z punktu widzenia zakresu zadań, ich charakteru i rodzaju, a także zasięgu środków radioelektronicznych oraz ich możliwości, szczególnie ważnego znaczenia nabiera rozpoznanie radioelektroniczne organizowane i prowadzone na szczeblach operacyjnych front-armia.

Rozpoznanie radioelektroniczne na szczeblach operacyjnych powinno zapewnić możliwości pełnego wykonywania zadań rozpoznawczych w okresie zagrożenia oraz w początkowym okresie wojny przez front i armię pierwszego rzutu bez konieczności większej zmiany dyslokacji poszczególnych jednostek rozpoznania radioelektronicznego.

b/ Źródła i obiekty rozpoznania radioelektronicznego armii

Rozpoznanie radioelektroniczne w zależności od źródeł i obiektów rozpoznania oraz wykorzystywanych środków będących w wyposażeniu pododdziałów rozpoznania radioelektronicznego armii dzieli się na rozpoznanie:

- radiowe prowadzone w zakresie KF i UKF;
- systemów radiolokacyjnych;
- łączności radioliniowej

Rozpoznanie radiowe. Wykrycie pracy radiostacji w ugrupowaniu bojowym nieprzyjaciela wskazuje na działalność organu dowodzenia, a miejsce jej rozmieszczenia ujawnia rejon rozmieszczenia tego organu; rodzaj i treść wymiany radiowej odzwierciedla zakres ich działalności.

Zródłami rozpoznania radiowego i łączności radioliniowej są:

- krótkofalowa i ultrakrótkofalowa łączność radiowa i radioliniowa organizowana na potrzeby dowodzenia, współdziałania, rozpoznania, kierowania ogniem i zaopatrywaniem;
- łączność radiowa organizowana między korpusami armijnymi /dywizjami/ a lotnictwem wydzielonym do ich wsparcia;
- ultrakrótkofalowa łączność radiowa relacji samolot - ziemia i samolot - samolot lotnictwa taktycznego[x/].

Obiektami rozpoznania radiowego i stacji radioliniowych są:

- sztaby, stanowiska dowodzenia, węzły łączności radiowej oddziałów i pododdziałów broni rakietowej /Honest John, Lance, Sergeant/ i artylerii;
- sztaby, stanowiska dowodzenia, węzły łączności radiowej, korpusów, dywizji i brygad;
- samoloty lotnictwa taktycznego i wojsk lądowych[xx/].

Wykonanie zadań przez pododdziały rozpoznania radiowego osiąga się przez:

- poszukiwanie i rejestrowanie pracy środków radiowych i radioliniowych w poszczególnych pasmach częstotliwości z ustaleniem ich przynależności i charakterystyk technicznych;

---

x/ Ponadto źródła rozpoznania radiowego może stanowić łączność wojsk obrony terytorialnej, transportów kolejowych, agencji prasowych, rozgłośni radiowych itp.

xx/ Należy zwrócić uwagę, że obiektami rozpoznania radiowego są:
- dywizji-sztaby, stanowiska dowodzenia, węzły łączności radiowej dywizji, brygad i batalionów oraz oddziałów i pododdziałów artylerii;
- frontu - sztaby, stanowiska dowodzenia, węzły łączności radiowej, dowództw teatru działań wojennych, grup armii, armii polowych, korpusów armijnych, lotnictwa taktycznego i jednostek rakietowych oraz lotnictwa strategicznego działającego w pasie frontu.

- przechwytywanie wiadomości przekazywanych w systemie łączności radiowej i radioliniowej npla[x/];

- namierzanie pracujących radiostacji mające na celu ustalenie miejsca ich rozmieszczenia w ugrupowaniu npla;

- analizę zdobytych informacji przez wydziały /grupy/ analizy informacji, opracowanie ich i przekazywanie do sztabów zainteresowanych.

Rozpoznanie systemów radiolokacyjnych jest częścią składową rozpoznania radioelektronicznego[xx/]. Źródłami i obiektami tego rozpoznania armii są:

- stacje i systemy radiolokacyjne obserwacji pola walki;

- stacje i systemy radiolokacyjne kierowania ogniem artylerii i rakiet;

- stacje i systemy radiolokacyjne powiadamiania i naprowadzania lotnictwa taktycznego.[xxx/]

Ustalenie rozmieszczenia stacji radiolokacyjnych pracujących w poszczególnych elementach ugrupowania npla i określenie przeznaczenia, na podstawie ich charakterystyk technicznych, pozwala ustalić przypuszczalne rejony rozmieszczenia artylerii polowej i rakietowej, a także innych elementów ugrupowania, oraz daje możliwość skutecznego ich niszczenia i zakłócania środkami przeciwdziałania radioelektronicznego. Rozpoznanie środków radiolokacyjnych określonego typu pozwala przy znajomości etatowego wyposażenia wojsk, określić skład i ugrupowanie bojowe nieprzyjaciela.

---

x/ Dokonuje się za pomocą 2-3 namierników rozmieszczonych w różnych miejscach, największą dokładność namierzania osiąga się wówczas, gdy namiary przecinają się pod kątem 90°.

xx/ Npl posiada następujące ilości stacji radiolokacyjnych: w batalionie - 4-7, w brygadzie 18-25, w dywizji 80-100, w korpusie około 500. Inne środki posiadają: samolot B-52-7, samolot F-100-4, lotniskowce do 18, krążowniki ok. 14.

xxx/ Obiektami rozpoznania systemów radiolokacyjnych są:
- dywizji - głównie systemy obserwacji pola walki i kierowania ogniem artylerii;
- frontu - systemy kierowania lotnictwem taktycznym, obroną powietrzną i obroną przeciwrakietową oraz naziemne systemy radiolokacyjne grupy armii, armii polowych, korpusów armijnych, dywizji nieprzyjaciela.

Jednym z ważniejszych zadań rozpoznania systemów radiolokacyjnych jest uprzedzenie własnych wojsk o przygotowaniu npla do użycia broni jądrowej. Rozpoznanie to prowadzi się przy pomocy rozpoznawczych stacji radiolokacyjnych pokrywających pasma częstotliwości zasadniczych systemów radiolokacyjnych i radionawigacyjnych npla.

W rozpoznaniu systemów radiolokacyjnych występują następujące procesy funkcjonalne: poszukiwanie, namierzanie /pelengacja/, analiza zdobytych informacji i informowanie.

W toku poszukiwania podobnie jak w rozpoznaniu radiowym, należy ustalić parametry techniczne pracujących urządzeń npla. Przez namierzanie ustala się miejsce pracy danych urządzeń radiolokacyjnych. Analizę prowadzą wydziały /grupy/ analizy informacji, odpowiednich pododdziałów, które opracowują charakterystyki techniczne wykrytych obiektów, ustalają ich przeznaczenie i miejsce w ugrupowaniu npla oraz przekazują dane z rozpoznania do odpowiednich komórek sztabu.

Siły i środki rozpoznania systemów radiolokacyjnych oprócz prowadzenia rozpoznania w zakresie radiolokacji przeznaczone są również do wykrywania systemów radionawigacyjnych oraz łączności radiowej zabezpieczającej działanie tych systemów.

c/ Ogólne zasady wykorzystania batalionu rozpoznania radio - elektronicznego armii

Obecnie armia dysponuje batalionem rozpoznania radioelektronicznego. Przewiduje się zorganizowanie w miejsce batalionu dwóch samodzielnych batalionów /batalionu rozpoznania radiowego i batalionu rozpoznania systemów radiolokacyjnych/. Batalion rozpoznania radioelektronicznego wykonuje taktyczno-operacyjne zadania rozpoznania w pasie działania armii na określoną głębokość operacji.

Zasadnicze pododdziały /elementy/ bojowe batalionu:

- kompania łączności wyposażona w radiostacje R-118 i radiolinie R-405 oraz radiotelefony, przeznaczona jest do zabezpieczenia łączności dowodzenia i obiegu informacji wewnątrz batalionu;

- kompania rozpoznania radiowego KF /pluton przechwytu słuchowego - 3 ARO - K 3, pluton przechwytu mechanicznego - 3 ARO - K2, pluton namierzania radiowego KF-3-4 R-359 i 1ARO/;

- kompania rozpoznania radiowego UKF /pluton przechwytu radiowego - 2-3 ARO-K4, pluton namierzania radiowego - 3-4 R-363/;

- kompania rozpoznania systemów radiolokacyjnych /pluton stacji - 3-4 RPS-5, pluton stacji - 3 ARS - 3 MD, pluton stacji - 2-3 SKR-1;

- pluton rozpoznania łączności radioliniowej /dwie załogi stacji r/lin R-343, jedna załoga stacji R-344/.

Armijny batalion rozpoznania radioelektronicznego rozwija grupę analizy informacji /GAI/ oraz następujące systemy:

- rozpoznania radiowego KF;
- rozpoznania radiowego UKF;
- rozpoznania stacji radiolokacyjnych;
- rozpoznania łączności radioliniowej.

Do prowadzenia rozpoznania radiowego KF jest przeznaczona kompania rozpoznania radiowego KF. System rozpoznania radiowego KF tworzą posterunki namierzania radiowego /sieć namierzania radiowego/ i aparatownie odbiorcze /centrum odbiorcze KF/. Sieć namierzania radiowego składa się z 3-4 posterunków namierzania. Posterunki rozwija się w pasie działania armii wzdłuż frontu /80-100 km/, w odległości do 15 km, od rubieży rozwinięcia wojsk. W razie potrzeby skrajne posterunki mogą być rozwijane w pasie działania sąsiednich armii. Centrum odbiorcze w składzie 6 aparatowni rozmieszcza się w środku pasa działania armii, w odległości do 20-30 km od linii styczności wojsk, jest w stanie zapewnić przechwytywanie około 30-60 sieci i kierunków radiowych /częstotliwości/. System rozpoznania radiowego KF jest przeznaczony w zasadzie do rozpoznania radiowego na fali przyziemnej na odległość 60-80 km od linii styczności wojsk[x/].

x/ Na szczeblu frontu rozpoznanie radiowe prowadzi pułk rozpoznania radiowego, który rozwija systemy: bliskiego rozpoznania radiowego KF w odległości do 30 km od linii styczności wojsk o zasięgu do 80 km /na falach przyziemnych/, pokładowe, samolotowe środki radiowe rozpoznaje na odległość 100-400 km, w zależności od wysokości lotu samolotu; dalekiego rozpoznania radiowego w odległości 200-250 km o zasięgu 1000-1500 km /na falach odbitych/.

Rozpoznanie radiowe UKF prowadzi kompania rozpoznania radiowego UKF. System rozpoznania radiowego UKF tworzą posterunki namierzania radiowego /sieć namierzania radiowego UKF/ i aparatownie radioodbiorcze /centrum odbiorcze UKF/. Sieć namierzania radiowego składa się z 3-4 posterunków namierzania radiowego. Posterunki rozwija się wzdłuż frontu na głównym kierunku rozpoznania armii, w odstępach 15-20 km jeden od drugiego, w odległości 4-6 km od linii styczności wojsk. Odstępy między skrajnymi posterunkami nie powinny przekraczać 30-40 km. Centrum odbiorcze w składzie 2-3 aparatowni rozmieszcza się z reguły w centrum ugrupowania, w rejonie posterunku namierzania radiowego. System rozpoznania radiowego UKF rozpoznaje naziemne radiostacje na głębokość 30-40 km[x/].

Rozpoznanie systemów radiolokacyjnych prowadzi kompania rozpoznania systemów radiolokacyjnych. System ten składa się z sieci posterunków rozwiniętych wzdłuż frontu w odstępach 15-20 km jeden od drugiego, w odległości 4-6 km od linii styczności wojsk. Posterunki rozpoznania stacji radiolokacyjnych można rozwijać w rejonach posterunków rozpoznania radiowego. Zasięg rozpoznania do 60-80 km.

W pasie działania armii może działać korpus armijny, w pasie którego będzie rozwiniętych 600-700 stacji radiolokacyjnych i systemów radiowego zdalnego kierowania. Do najważniejszych z nich należą: systemy zdalnego kierowania pocisków przeciwlotniczych Hawk oraz stacje radiolokacyjne do kierowania ogniem 203,2 mm haubic i 175 mm armat. Te systemy będą przede wszystkim głównymi obiektami rozpoznania. Realne możliwości kompanii w zakresie wykrywania wynoszą 20-30% wszystkich

---

x/ W dywizji do rozpoznania radioelektronicznego przeznaczona jest kompania rozpoznania radioelektronicznego występująca w składzie batalionu rozpoznawczego. W składzie kompanii występują: grupa analizy informacji, trzy plutony rozpoznania radiowego UKF /3 aparatownie radioodbiorcze a 7 odbior.w tym 6 UKF i 1 KF, 3 namierniki R-363/, pluton rozpozn.syst. radiolokac. /stacja NRS-1 = trzy urządzenia rozpoznawcze, pluton stacji radiolokac. obs.pola walki /3 RSNR-1/. Kompania prowadzi rozpoznanie radiowe w pasie działania dywizji na głębokość 30-40 km w zakresie UKF, a ponadto może okresowo przechwytywać i kontrolować nakazane sieci radiowe KF dywizji npla.

środków radiolokacyjnych npla znajdujących się w ugrupowaniu korpusu /według Biuletynu Informacyjnego Sztabu Generalnego 4/1969 r., s.58[x]/.

Rozpoznanie łączności radioliniowej prowadzi pluton tego rodzaju rozpoznania. System rozpoznania łączności radioliniowej składa się z ruchomych posterunków rozwijanych wzdłuż frontu w odległości do 15 km od rubieży rozwinięcia wojsk. Posterunki te zmieniając okresowo swoje położenie prowadzą poszukiwanie rozpoznawcze i przechwytywanie informacji. Obsługi te pracują samodzielnie, a zdobyte wiadomości przekazują do GAI. Zasięg rozpoznania do 60-80 km[xx]/.

Wymienione systemy rozpoznania radioelektronicznego armii wykrywają głównie systemy dowodzenia wojskami oraz kierowania bronią rakietowo-jądrową.

Stacje ARS rozmieszcza się w rejonach rozwinięcia namierników R-359.

Ugrupowanie - tworząc wymienione systemy rozpoznania batalion najczęściej ugrupowuje się w dwa rzuty i rozmieszcza:

- w pierwszym rzucie kompanie rozpoznania radiowego UKF, kompanie rozpoznania systemów radiolokacyjnych /bez plut.ARS/, zespół dowodzenia i część grupy analizy informacji oraz centrum odbiorcze UKF, stacje RPS-5 i SKR rozwija się z reguły wspólnie z namiernikami R-363, tworząc zespoły rozpoznawcze;

- w drugim rzucie kompanie rozpoznania radiowego KF, pluton stacji radiolokac. ARS, SD batalionu, centrum odbiorcze KF, GAI oraz pododdz. zabezp.

W toku prowadzenia operacji rozpoznanie radioelektroniczne powinno zdobywać w pierwszej kolejności takie wiadomości,

---

x/ Rozpoznanie systemów radioelektronicznych prowadzone jest:
- w dywizji - plutonem stacji radiolokacyjnych od przedniego skraju do 60 km;
- we froncie - siłami pułku rozpoznania systemów radiolokacyjnych, który rozwija systemy: bliskiego zasięgu w odległości 8-20 km od linii styczności wojsk o zasięgu do 60-80 km dla naziemnych stacji radiolokacyjnych i 100-300 km dla pokładowych środków radioelektronicznych /w zależności od wysokości lotu samolotów/; dalekiego zasięgu w odległości 50-80 km - o zasięgu do 300 km, systemy rozpoznania radionawigacyjnego front rozpoznaje na głębokość 1000-1200 i więcej km.

xx/ System rozpoznania łączności radioliniowej frontu rozwija się podobnie jak armii, jego zasięg - do 60-80 km.

które umożliwią dowódcy armii wykryć na czas: zmiany zachodzące w ugrupowaniu i rozmieszczeniu sił lądowych i powietrznych; zmiany zachodzące w systemach dowodzenia, łączności i radiolokacji; wprowadzenie do wyposażenia wojsk nieprzyjaciela nowych środków łączności, radiolokacji i innych urządzeń radioelektronicznych.

Środki rozpoznania radiowego znajdujące się w batalionie armijnym ze względu na dużą ilość różnego typu radiostacji w ugrupowaniu npla /na szczeblu dywizji NATO około 2-3 tys. radiostacji/ będących w zasięgu rozpoznania nie dają możliwości objęcia rozpoznaniem wszystkich sieci i kierunków radiowych npla, a tym samym przechwytu całej korespondencji. Z tych względów rozpoznaniem i kontrolą powinny być objęte jedynie zasadnicze sieci dowodzenia i współdziałania. Wyliczenia wykazują, że tego rodzaju sieci łączności w zakresie KF w pasie korpusu armijnego znajduje się około 120, w dywizji - 25 or. w zakresie UKF około 150, łączności radioliniowej do 20 kierunków i łączności lotnictwa taktycznego w relacji "ziemia-powietrze" około 20.

Posiadanymi środkami rozpoznania radiowego można objąć kontrolę około 60% wymienionych wyżej sieci i kierunków radiowych npla. Część zadań rozpoznawczych na korzyść armii będzie wykonywane środkami rozpoznania radioelektronicznego frontu.

Środki rozpoznania systemów radiolokacyjnych batalionu są w stanie wykryć środki radiolokacyjne, znajdujące się w ugrupowaniu artylerii dywizji i KA, stacje naprowadzania lotnictwa taktycznego oraz środki radiolokacyjne wykrywania techniki bojowej, znajdujące się w ugrupowaniu pierwszego rzutu dywizji.

Z ogólnego podziału obiektów rozpoznania radioelektronicznego armii, dywizji i frontu wynika, że aby osiągnąć wymagane rezultaty przede wszystkim należy właściwie dzielić zadania i obiekty rozpoznania:

- radiowego - między jednostki frontowego systemu bliskiego rozpoznania działające w pasie armii i armijną kompanią rozpoznania radiowego KF oraz armijną kompanią rozpoznania radiowego UKF i dywizyjne plutony rozpoznania radiowego /UKF/;
- systemów radiolokacyjnych, między jednostki frontowego systemu bliskiego rozpoznania /w pasie armii/, armijną kompanię i dywizyjne plutony rozpoznania systemów radiolokacyjnych.

Manewr sił i środków batalionu w czasie prowadzenia natarcia - przegrupowanie poszczególnych elementów ugrupowania batalionu jest przedsięwzięciem niezmiernie trudnym z uwagi na dużą szerokość rubieży rozwinięcia, znaczną głębokość ugrupowania, różnorodny sprzęt itp., a z drugiej strony niezbędnym aby nie wyjść ze strefy słyszalności na falach przyziemnych. Pierwszy rzut przemieszcza się na nową rubież w zależności od tempa natarcia wojsk 2-3 razy na dobę. Szczególnie istotne jest umiejętne przegrupowanie drugiego rzutu batalionu, ponieważ wskaźniki czasowe dotyczące rozwijania i zwijania sprzętu są na ogół duże[x/]. Drugi rzut batalionu zmienia rubieże rozpoznania 1-2 razy w czasie doby. Aparatownie radioodbiorcze w czasie przejścia na nową rubież są w stanie prowadzić przechwyt radiowy.

Należy mieć na uwadze fakt, że npl w każdych warunkach będzie prowadził nie tylko rozpoznanie radioelektroniczne, lecz przede wszystkim szerokie przeciwdziałanie i kontrprzeciwdziałanie radioelektroniczne /metody unikania, przerywania lub likwidowania przeciwdziałania radioelektronicznego przeciwnika/, gdyż siły zbrojne państw zachodnich traktują wojnę elektroniczną /w eterze/ jako ważny środek walki z nieprzyjacielem. Nale-

x/

Nazwa sprzętu	Czas		Uwagi
	Rozwijania sprzętu	Zwijania sprzętu	
Nam.R-363	10´	10´	
Nam.R-359	30-40´do 180-240´	20-30´do 120-180´	Z anteną bliskiego zasięgu /30-40 km/ i z anteną dal. zasięgu /60-80 km/
St.r/lin. R-343	90´do 240-360´	60´do 180-240´	- " -
St.r/lokac NRS-1	15´	15´	
St.r/lokac RPS-5	30´	25´	
St.r/lokac. SKR-1	15´	10-15´	
St.r/lokac ARS	180-240´	240´	

ży się liczyć z szerokim zakłócaniem radiowym przede wszystkim w czasie prowadzenia operacji na wszystkich szczeblach dowodzenia w decydujących momentach, przy użyciu nowych metod i sposobów, które trzeba będzie rozpoznać. Stosowanie zakłóceń będzie dotyczyło głównie tych sieci radiowych, które są jedynym technicznym środkiem łączności /łączność z samolotami, okrętami, między oddziałami i pojazdami, będącymi w ruchu itp./. Prowadzenie rozpoznania w tych warunkach wymagać będzie doskonałego sprzętu i wszechstronnie przygotowanych specjalistów.

3. Działania specjalne

a/ Pojęcie, rodzaje i znaczenie działań specjalnych

Działania specjalne są jednym z rodzajów rozpoznania wojskowego, wykonywane na terytorium nieprzyjaciela /w jego ugrupowaniu/ siłami niewielkich grup /pododdziałów/ specjalnie do tego zorganizowanych, wyposażonych i odpowiednio wyszkolonych. Głównym celem tych działań jest zdobywanie wiadomości o nieprzyjacielu i zajmowanym przez niego terenie, szczególnie takich, których nie mogą dostarczyć inne środki rozpoznania. W określonych sytuacjach grupy specjalne mogą również oddziaływać destrukcyjnie na nieprzyjaciela poprzez dywersje i działania psychologiczno-terrorystyczne. Możliwe jest także nawiązywanie przez grupy specjalne kontaktów oraz organizowanie współdziałania i udzielanie pomocy dla ruchu oporu i rozproszonym pododdziałom w ugrupowaniu nieprzyjaciela. W opracowaniu omówione zostaną jedynie dwie pierwsze z wyszczególnionych kategorii działań specjalnych - działania rozpoznawcze i dywersyjne[x/].

---

x/ Zagadnienia działań specjalnych szerzej zostały omówione w skrypcie nt.: "Działania specjalne w natarciu dywizji i armii", nr 015515. Szczegółowe omówienie takich zagadnień działań specjalnych, jak sposoby wykonywania zadań przez grupy specjalne, stawianie zadań grupom, przygotowanie, przecelowanie i zmiana podporządkowania grup ujmuje podręcznik "Organizacja i prowadzenie rozpoznania na szczeblach taktycznych". Cz.I.

Powszechnie znane są działania grup rozpoznawczych i dywersyjnych z czasu drugiej wojny. Działalność rozpoznawczą, dywersyjną i psychologiczno-terrorystyczną na tyłach przeciwnika prowadziły przede wszystkim grupy specjalnie przygotowane do tego rodzaju akcji oraz oddziały partyzanckie. Dysponujemy w tej mierze własnymi doświadczeniami. W czasie walk nad Wisłą w 1944 r. wiele grup[x/] przerzucono na teren kielecczyzny na tyły wojsk hitlerowskich. Działały one zarówno w taktycznej jak i operacyjnej głębokości, a także na głębokim zapleczu i mogły poszczycić się szeregiem skutecznych akcji rozpoznawczych i dywersyjnych. W 1945 r. przerzucano grupy na terytorium Niemiec, które między innymi zbierały informacje o ruchach wojsk hitlerowskich, transportach kolejowych i budowie umocnień - mające, jak ocenia się, ogromne znaczenie dla wojsk radzieckich i polskich uczestniczących w operacji Wisła Odra.

Działania specjalne organizuje się i prowadzi w ramach jednolitego systemu rozpoznania w zasadzie od szczebla dywizji wzwyż. Warunki współczesnego pola walki wskazują, że istnieć będą realne możliwości działania małych grup nie tylko na głębokim zapleczu przeciwnika, lecz także w ugrupowaniu jego wojsk już w strefie taktycznej. Do prowadzenia tych działań przeznaczone są etatowe pododdziały specjalne związków taktycznych i operacyjnych. Niekiedy mogą być grupy specjalne tworzone doraźnie z pododdziałów powietrznodesantowych, piechoty, inżynieryjnych /np. do rozminowania zapór jądrowych/ i innych.

Specyficzny charakter działań specjalnych wymaga stosowania odpowiedniej taktyki, u podstaw której leży przede wszystkim skrytość , aktywność i umiejętność wykorzystania zaskoczenia. Podstawowym rodzajem działań grup specjalnych na szczeblu armii, a zwłaszcza dywizji[xx/] są działania rozpoznawcze. Działania te mające na celu zdobycie informacji o prze-

---

x/ Samodzielnego Batalionu Specjalno-Spadochronowego utworzonego w końcu 1943 r. w I Korpusie Polskim w ZSRR.

xx/ Czas działań grup w strefie taktycznej jest ograniczony ze względu na krótki okres organizacji i prowadzenia walki. Wykonanie dywersji wymaga dłuższego czasu z uwagi na konieczność rozpoznania obiektu, trudność dotarcia ze względu na ochronę itp.

ciwniku należy prowadzić nie ujawniając wobec nieprzyjaciela swej obecności i unikając otwartej walki. Zasadniczym sposobem prowadzenia rozpoznania przez grupy specjalne jest obserwacja.

Działania dywersyjne są zasadniczą formą czynnego oddziaływania grup specjalnych na nieprzyjaciela. Polegają one na bezpośrednim uszkadzaniu lub niszczeniu obiektów /lub załóg obiektów/. Powinny być przygotowane bardzo starannie i przeprowadzone jak najbardziej skrycie z pełnym wykorzystaniem czynnika zaskoczenia. Poprzez dywersje winno się oddziaływać na takie obiekty, których zniszczenie przy użyciu innych sił i środków jest trudno osiągalne, nieopłacalne lub niecelowe. Mogą to być obiekty bardzo ważne, ale równocześnie niewielkie powierzchniowo lub takie, których dokładne określenie położenia innymi środkami jest utrudnione, a ze względu na ich ważność lub możliwość przemieszczenia się powinny być natychmiast po wykryciu niszczone. W przypadku wykonywania przez grupy zadań dywersyjnych wyposaża się je w odpowiedni sprzęt bojowy, znajdujący się etatowo w pododdziałach specjalnych.

Proporcje między ilością zadań o charakterze rozpoznawczym i dywersyjnym będą różne w zależności od konkretnej sytuacji oraz potrzeb i możliwości. Im głębiej działać będą grupy specjalne od rubieży walczących wojsk, tym częściej i szerzej mogą prowadzić działania dywersyjne.
Grupy specjalne armii działające w operacyjnym ugrupowaniu nieprzyjaciela prowadzić będą działania rozpoznawcze i w szerszym zakresie niż grupy dywizyjne - działania dywersyjne. Zwłaszcza na głębsze zaplecze npla mogą być wysyłane grupy, których zasadniczym zadaniem będzie wykonywanie głównie dywersji na określony zawczasu obiekt.

Działania dywersyjne grup oraz aktywne metody rozpoznania /zasadzki, napady, chwytanie jeńców/ niezależnie od skutków czysto fizycznych powodują również bardzo silne efekty natury psychologicznej. Sama obecność grup w ugrupowaniu czy na tyłach przeciwnika wytwarza stan niepewności i napięcia psychologicznego. W wyjątkowych sytuacjach, na kierunkach działania wojsk własnych, grupy specjalne mogą prowadzić działania polegające na opanowywaniu, niszczeniu lub zabezpieczeniu przed niszczeniem ważnych obiektów dla wojsk własnych, takich

jak: mosty, węzły drogowe, tamy, przepusty, linie kolejowe itp.

Możliwości rozwijania operacji na dużą głębokość rzutują na potrzeby w zakresie rozpoznania, są od niego zależne. Fakt ten niedwuznacznie określa znaczenie działań specjalnych. Środki łączności o dużym zasięgu i małym ciężarze umożliwiają utrzymanie stałego kontaktu i zorganizowane kierowanie z własnego terytorium działaniami niewielkich nawet grup specjalnych. W ten sposób zapewnia się dopływ wiarygodnych informacji o nplu z obszaru /rejonu/ poza zasięgiem bezpośredniego oddziaływania innych środków rozpoznania armii, z wyjątkiem rozpoznania powietrznego.

Zainteresowanie armii sięga na głębokość co najmniej jej zadania oraz dwudobowego przemarszu wojsk przeciwnika i wynosi około 400 km. Do prowadzenia rozpoznania na dużych obszarach przy znacznym rozśrodkowaniu wojsk, rozpoznanie musi dysponować środkami umożliwiającymi dotarcie do umiejętnie maskującego się przeciwnika niezależnie od odległości, pory dnia lub roku i warunków meteorologicznych. W tym zakresie działania specjalne spełniają niebagatelną rolę. Bezpośrednia obserwacja danego celu czy obiektu umożliwia zdobywanie wiadomości pewnych, pozwala umiejscowić ich położenie, ustalić współrzędne oraz określić gotowość bojową. Wartość niektórych danych często może mieć znaczenie szczególne, ponieważ nie zawsze można je uzyskać z innych źródeł rozpoznania, na przykład o narodowości wojsk, obiektach pozornych i rzeczywistych, środkach i sposobach maskowania obiektów itp.

b/ <u>Podstawowe zadania grup oraz sposób wykorzystania kompanii specjalnej armii</u>

Najważniejszym zadaniem grup jest wykrywanie i niszczenie środków broni jądrowej tj. jednostek rakietowych, artylerii atomowej i składów amunicji jądrowej w taktyczno-operacyjnej głębokości ugrupowania nieprzyjaciela oraz ustalenie innych opłacalnych celów do wykonania uderzeń własną bronią jądrową i lotnictwem. Niszczenie środków jądrowych znajdujących się w położeniu stacjonarnym będzie dość skomplikowane i nie zawsze wykonalne ze względu na silną ich ochronę. Środki te łatwiej

będzie niszczyć w czasie marszu po drogach oraz podczas zmiany i zajmowania nowych stanowisk /rejonów/.

Wykrywanie i niszczenie broni jądrowej jest tylko jednym z zadań rozpoznawczych i dywersyjnych grup specjalnych. Oprócz tego typowymi zadaniami grup specjalnych będą: w zakresie rozpoznania - śledzenie położenia i ruchu odwodów, wykrywanie stanowisk dowodzenia, rozpoznawanie składów, ważniejszych dróg oraz ilości i charakteru przewożonych ładunków itp.; o charakterze dywersyjnym - niszczenie środków walki, stanowisk dowodzenia, składów, urządzeń drogowych itp.

Działania specjalne zawsze podporządkowuje się celom operacyjnym danego etapu działań armii, a zadania stawiane grupom wynikają z ogólnych potrzeb wojsk. Stąd też konkretne zadania grupom stawia się każdorazowo na podstawie ogólnych założeń i planów operacyjnych. Decydujący wpływ na sposób działania grup każdorazowo będą mieć: charakter działań, gęstość nasycenia terenu działań wojskami operacyjnymi i obrony terytorialnej npla, stosunki społeczno-polityczne i ekonomiczne, charakter terenu i jego pokrycie, sytuacja meteorologiczna w obszarze działania grup.

Do prowadzenia działań specjalnych w armii przeznaczona jest kompania specjalna /252 ludzi/. Przewiduje się zorganizowanie w miejsce kompanii - batalionu specjalnego. W kompanii specjalnej jako elementy bojowe do działań na tyłach npla występują: 3 plutony specjalne po 4 grupy, pluton płetwonurków - 3 grupy specjalne oraz drużyna radiostacji /15 telegrafistów/. Z sił kompanii można wydzielić 15 grup specjalnych, w tym 3 płetwonurków, po 9-10 ludzi każda[x/]. Przy planowaniu wykorzystania grup bierze się pierwotnie do działania 8-10 grup, reszta pozostaje w odwodzie.

Skład grup specjalnych w zależności od konkretnych zadań może wahać się w granicach 3-10 ludzi. Grupy 7-10 osobowe mogą wykonywać zadania całością sił lub podgrupami /2-3/ działającymi na oddzielnych kierunkach. W skład grupy specjalnej będą wchodzić: dowódca grupy /oficer, chorąży lub podoficer/,

---

x/ W dywizji, w składzie batalionu rozpoznawczego występuje kompania specjalna w składzie etatowych 5 grup specjalnych po 6 ludzi.

pomocnik dowódcy grupy /podoficer/, radiotelegrafista, zwiadowcy. Na szczeblach taktycznych z reguły działać powinny małe grupy, gdyż tylko takie będą miały możliwości skrytego działania.

Działania specjalne należy prowadzić w całym pasie natarcia armii na głębokość - jak wyżej wskazano. Stąd zasięg działania grup, armijnych od 100 do 400-500 km. Dolna granica działania grup będzie się zazębiać z głębokością zadań grup specjalnych dywizji, których górna granica może sięgać do 100 km tj. na głębokość obrony korpusu nieprzyjaciela.

Zasadniczym czynnikiem warunkującym niezbędne potrzeby prowadzenia działań specjalnych siłami armii na określoną głębokość będą: ugrupowanie operacyjne armii i grupy armii nieprzyjaciela oraz ruchliwość ich związków taktycznych; zasięg środków ogniowych armii i innych środków rozpoznania armii i frontu. Podstawową masę zadań na głębokościach operacyjnego ugrupowania ZO npla będzie wykonywało lotnictwo rozpoznawcze oraz grupy specjalne armii.

Należy podkreślić, że śledzenie obszaru na głębokość 300 km, z którego przeciwnik może w ciągu dnia walki przegrupować swoje odwody do rejonu bitwy /około 200 km/ spełnia niezbędne minimum potrzeb. Spełnienie powyższego wymagania zapewniłoby sztabowi armii ocenę możliwości odwodów przeciwnika w czasie do jednej doby na przód - jest to oczywiście warunek niezbędny przy planowaniu kolejnych bitew oraz zadań dla dywizji. Dlatego zadania dla grup specjalnych armii planować należy głównie od 100-300 km.

Analizę niezbędnych potrzeb w celu określenia ilości sił i środków dla prowadzenia działań specjalnych można przeprowadzić różnymi sposobami, z których dwa wydają się najbardziej realne. Ogólny obszar /rejon/, na którym mają działać grupy w czasie prowadzenia operacji trzeba podzielić przez wielkość rejonu działania jednej grupy specjalnej /armijnej/ 300, a

dywizyjnej 150 km^2/x/ i w ten sposób uzyskamy niezbędną ilość, która wyniesie około 30 grup /szczegółowa kalkulacja wg skryptu "Działania specjalne w natarciu dywizji i armii", s.21-26/.

Można także na podstawie oceny obiektów rozpoznania i dywersji /najważniejszych/ znajdujących się na danym obszarze /w rejonie/, ustalić przeciętny dla każdego obiektu - skład grupy. Ilość obiektów pomnożna przez ilość grup dałaby orientacyjnie niezbędne potrzeby co do ich ilości. Niewątpliwie, dokładne określenie położenia i charakteru tych obiektów w ruchomych formach walki stanowić będzie dużą trudność. Możliwości rozpoznawcze grupy zależą od wielu czynników. Grupa zwykle rozpoznaje w ciągu jednej doby jeden obiekt, np. lotnisko, rejon wyrzutni rakietowych, przeprawę wojsk lub 1-2 drogi kołowe /kolejowe/.

Uwzględniając konieczność posiadania ciągle odwodu w ilości 4-5 grup, możliwości kompanii /10-11 grup/ spełniać będą tylko częściowo potrzeby armii. Wynika z tego, że grupy specjalne powinny w zasadzie dostarczać w miarę pełnych danych o obiektach najbardziej istotnych dla armii. Ta ilość grup działając w 2-3 podgrupach może dostarczyć informacji o około 30 obiektach.

Dowodzenie podgrupami przez dowódcę grupy odbywa się przy pomocy rst UKF R-352 o zasięgu z anteną prentową do 5 km, a z anteną promieniową 10-15 km. Grupa posiada 1-2 rst główne typu R-350, R-350 M lub R-354, za pomocą których utrzymuje łączność z centrum nadawczo-odbiorczym pomocniczego zespołu dowodzenia działaniami specjalnymi. Wiadomości po ich rozszyfrowaniu z kolei przekazuje się do wydziału informacyjnego oddziału rozpoznawczego sztabu armii.

---

x/ Ta wielkość obszaru określona na podstawie praktycznych doświadczeń pozwala na swobodny manewr w terenie i zachowanie warunków konspiracji. Różnice w wielkości rejonów grup dywizji i armii wynikają ze składu ilościowego i czasu działania, który warunkuje odpowiednie możliwości przemieszczania się w terenie. Przyjmuje się czas działania grup specjalnych dywizji 1-3 dni, a armii 3-5 dni. Grupa specjalna wyposażona w rst R-352 może utrzymać łączność z podgrupami na odległość 5-15 km.

W toku prowadzenia operacji, w miarę zdobywania określonego obszaru npla grupy specjalne będą przemieszczane i odległości do nich będą się stale skracać. Zadania dla grup powinny być planowane tak, by np. strefy działania grup dywersyjnych i armijnych zazębiały się, a nawet w pewnym stopniu pokrywały wzajemnie. Zasada ta dotyczy także szczebla front - armia, gdzie zadania dla grup frontowych planuje się z reguły od 300-400 km w głąb, przy czym w tej strefie /od 300-400 km/ znajdować się będą również grupy armijne. Odtworzenie grup specjalnych już raz zużytych do działań na tyłach nie będzie sprawą łatwą z uwagi na straty i konieczność zapewnienia im sukcesywnego uzupełnienia sprzętu i stanów osobowych oraz na rozproszenie podgrup, a nawet pojedynczych zwiadowców w terenie na dużym obszarze.

c/ Planowanie działań specjalnych, zadań i przerzutu grup specjalnych

Przerzut grup. Wybór środków i sposobu przerzutu będzie uzależniony między innymi od kierunku operacyjnego, sytuacji na polu walki, głębokości planowanej operacji, odległości od planowanych rejonów działania grup oraz od czasu jakim dysponować się będzie na organizacje działań. Grupy specjalne mogą być przerzucane na tyły npla na samochodach, samolotach, śmigłowcach i pieszo. Najczęściej stosowaną metodą będzie przerzut drogą powietrzną, a lądowanie w rejonach działania na spadochronach lub z śmigłowców. Najlepszą porą do przerzutu grup na tyły przeciwnika będzie noc lub warunki utrudniające obserwację. Podstawowym środkiem przerzutu na szczeblu armii jest samolot transportowy /w dywizji - śmigłowiec/. Ze względu na bezpieczeństwo najkorzystniej jest przerzucać jednocześnie jedną, a najwyżej dwie grupy jednym środkiem transportu powietrznego. Należy podkreślić, że przerzut grup stanowi trudny problem i wymaga wielu przedsięwzięć organizacyjno-bojowych.

Do czasu przystąpienia do wykonania zadania przez grupę szczebla armijnego należy brać pod uwagę następujące wyliczenia:

- przerzut grupy samolotem powinien nastąpić po zapadnięciu zmroku, dlatego latem przelot samolotu przez linie frontu należy planować nie wcześniej jak po 22.00;

- dolot samolotu do celu 1-1,5 godz. /w zależności od odległości/;

- zbiórka grupy po desantowaniu, maskowanie spadochronów i zatarcie śladów pobytu do 1 godz. /w przeciętnych warunkach grupa powinna się zebrać w 20 do 30 minut/;

- dojście do planowanego rejonu bazy i w rejon działania /10-15 km/ 3-5 godzin;

W związku z tym, grupa w zasadzie będzie mogła przystąpić:

- do wykonania najprostszych zadań przez obserwację o świcie dnia następnego;

- do rozpoznania celu powierzchniowego przez obserwację, patrolowanie itp., grupa może przystąpić po upływie około jednej doby po desantowaniu;

- do wykonania zadania typu dywersyjnego, za jedną, a nawet dwie doby po desantowaniu;

Czyli przerzutu grup armijnych należy dokonywać na około jeden dzień przed wykonaniem nakazanych zadań[x/]. W wypadku awaryjnego lądowania w innym rejonie niż planowano, grupa rozpoczyna prowadzenie rozpoznania w nie planowanym rejonie, meldując o sytuacji jaka zaistniała.

Przy planowaniu działań specjalnych powinna być przestrzegana zasada centralizacji. Oddział rozpoznawczy sztabu armii planuje zadania dla grup armijnych oraz ważniejsze zadania dla grup dywizyjnych. Szczególne znaczenie ma powiązanie zadań grup specjalnych z zadaniami wojsk rakietowych i lotnictwa, zwłaszcza w zakresie wykonywania zadań rozpoznawczych na korzyść uderzeń ogniowych. Jeśli idzie o działania specjalne prowadzone na większych głębokościach w ugrupowaniu przeciwnika istnieje konieczność precyzyjnego współdziałania pomiędzy komórkami kierującymi siłami specjalnymi a komórkami kierującymi siłami i środkami rozpoznania powietrznego i radioelektronicznego.

---

x/ Jeśli idzie o grupy specjalne dywizji, to termin i czas ich przerzutu /mała szybkość śmigłowców/ będą kształtować się podobnie, natomiast krótszy czas będzie im potrzebny na pozostałe przedsięwzięcia w celu osiągnięcia gotowości bojowej. Mogą przystąpić do akcji po 1-2 godzinach, a niekiedy natychmiast po wylądowaniu.

Za organizację i kierowanie działaniami specjalnymi odpowiedzialny jest szef oddziału rozpoznawczego sztabu armii, który zadania te realizuje poprzez oficerów do spraw działań specjalnych. W oddziale rozpoznawczym opracowuje się tabele zadań grup, plan działań specjalnych na mapie i tabele przerzutu grup specjalnych - wzory tych dokumentów ujęte są w - "Bojowa dokumentacja rozpoznawcza na szczeblach pułk-dywizja-armia",załącznik nr 23,25,26.

Do wykonania wszystkich przedsięwzięć związanych z organizacją i kierowaniem działaniami specjalnymi tworzy się w pewnej odległości od SD armii pomocniczy zespół dowodzenia działaniami specjalnymi /PZDDS/.

Zadania dla grup specjalnych opracowują oficerowie PZDDS odpowiedzialni za ich przygotowanie. Podstawą jest tabela zadań grup i plan działań specjalnych opracowywany na mapie oraz inne niezbędne materiały. Zadania opracowuje się w formie tekstowej, dokonując odpowiednich wpisów na arkuszu działań grupy i w zarządzeniu łączności. Ponadto plan działania grupy wrysowuje się na mapę w skali 1:10 000 lub 1:50 000, która jest załącznikiem do arkusza działań grupy specjalnej. Treść i formę arkusza działań grupy, zarządzenia łączności i planu działania grupy przedstawiają załączniki 4,5 i 6, III cz. podręcznika "Organizacja i prowadzenie rozpoznania na szczeblach taktycznych".

d/ Kierowanie grupami specjalnymi i ich możliwości w zakresie określenia współrzędnych rozpoznawczych obiektów i celów przeciwnika

Kierowanie działaniami specjalnymi skupia się w oddziale rozpoznawczym, natomiast kierowanie działaniami poszczególnych grup zabezpiecza PZDDS, który dysponuje odpowiednimi środkami łączności tworzącymi radiowe centrum nadawczo-odbiorcze. Łączność z grupami specjalnymi /zespół dowodzenia - grupa/ zapewniają środki łączności kompanii specjalnej.

Radiostacje grup specjalnych zapewniają utrzymanie łączności na fali odbitej: R-350 do 500 km, R-350 M do 1000km a R-354 do 1200 km. Zasięg tych radiostacji na fali przyziemnej do 50 km. Centrum nadawczo-odbiorcze wyposaża się w radiosta-

cje krótkofalowe średniej mocy, najczęściej typu R-118 i R-830, krótkofalowe odbiorniki radiowe R-250 o wysokiej czułości i selektywności oraz urządzenia typu R-351 umożliwiające odbiór sygnałów telegraficznych nadawanych za pomocą szybkiej telegrafii. Z kolei radiowe centrum utrzymuje łączność z oddziałem rozpoznawczym.

Łączność między radiowym centrum a każdą grupą specjalną utrzymuje się z reguły na kierunku radiowym, tylko w określonych okresach, według ustalonych seansów łączności /dwa-cztery na dobę/. Przekazywanie pilnych informacji w dowolnym czasie, poza ustalonymi seansami łączności, odbywa się na częstotliwościach dyżurnego odbioru, na których prowadzi się całodobowy nasłuch. Na cztery - pięć kierunków radiowych wydziela się jedną - częstotliwość dyżurnego odbioru, oprócz tego może być wydzielona tak zwana awaryjna częstotliwość odbioru, na którą mają prawo włączać się grupy, które z różnych przyczyn utraciły czasowo łączność z centrum nadawczo-odbiorczym. Wymiania korespondencji musi być bardzo krótka /do dwóch minut/ z uwagi na możliwości pelengacji przez npla.

Specyfika działania grup, polegająca na bezpośrednim penetrowaniu ugrupowania nieprzyjaciela umożliwia spełnienie warunków stawianych przez wojska rakietowe i artylerię odnośnie umiejscowienia opłacalnych obiektów i celów. Wyjątek stanowić mogą cele liniowe i ruchome takie jak kolumny wojsk, wyrzutnie rakietowe zmieniające często stanowiska ogniowe. Cele te wymagać będą dalszego rozpoznania lub śledzenia przez lotnictwo rozpoznania taktycznego.

Ogólnie przyjmuje się, że średnia wartość błędu kołowego przy określaniu współrzędnych do użycia własnych rakiet nie może przekraczać:

- dla rakiet taktycznych 100-150 m;
- dla rakiet operacyjno-taktycznych 150-200 m.

Rozmieszczone w dogodnych punktach, którymi mogą być węzły dróg, ważne mosty, przeprawy, lotniska oraz rejony rozmieszczenia środków przenoszenia broni jądrowej i odwodów, grupy specjalne są w stanie ustalić szczegółowe dane oraz dokładne położenie celu /obiektu/. Możliwości dokładnego określenia współrzędnych i charakterystyki celu wynikają z tego, że grupy obserwują go bezpośrednio lub z niedalekiej odległości przy wykorzystaniu sprzętu optycznego.

Bezpośrednia obserwacja tych celów zarówno w dzień jak i w nocy pozwala na dokładne określenie ich charakteru i współrzędnych. Średni błąd niedokładności obserwowanego celu w dzień z odległ. 500-1500 m może wynosić nie więcej jak 50-150m. W umiejscowieniu i przekazywaniu wykrytego celu grupy nie mogą popełniać większych pomyłek, ponieważ posługują się mapami w skali 1:50 000 lub 1:100 000. Bezpośrednia obserwacja celu wyklucza możliwość przekazywania danych o celach pozornych, gdyż zwiadowcy są w stanie odróżnić cel pozorny od celu rzeczywistego.

Dane o położeniu celu grupa specjalna przekazuje natychmiast do centrum odbiorczego na fali dyżurnego odbioru. Czas obiegu informacji od chwili wykrycia celu i przekazania jej do sztabu wojsk rakietowych i artylerii wynosi w przybliżeniu około 20-25 minut.

Uzasadnienie czasu przekazania informacji jest następujące:

- umiejscowienie celu, określenie jego współrzędnych, opracowanie meldunku /z zaszyfrowaniem/ przez dowódcę podgrupy i przekazanie go do dowódcy grupy - około 5 minut;
- rozszyfrowanie meldunku przez dowódcę grupy, zaszyfrowanie i przekazanie przez rst R-350 do centrum odbiorczo-nadawczego około 10 minut;
- przekazanie meldunku z oddziału /wydziału/ rozpoznania do sztabu wojsk rakietowych i artylerii - około 10 min.

Razem 20-25 minut[x/] /20 minut w wypadku, jeśli pominie się ogniwo - podgrupa - dca grupy/. Czas ten zapewnia grupie bezpieczne odejście na odległość 2-3 km od wykrytego celu.

W ciągu tego czasu kolumna dywizjonu wyrzutni rakietowych "Sergeant" /około 50 pojazdów/ może oddalić się na odległość 5 km. Wynika stąd, że kolumna o małej ilości pojazdów, obserwowana przez krótki okres nie może stanowić celu do wykonania uderzenia pociskiem jądrowym i rakietowym.

---

x/ W wypadku zapewnienia warunków równoległego obiegu informacji, czas ten skróci się jeszcze o 10 min.

Dane te mogą być jedynie wykorzystywane do dalszego śledzenia kolumny przez lotnictwo rozpoznawcze. Na podstawie powyższego można stwierdzić, że dane o przesunięciu wojsk mogą być wykorzystane tylko w tym wypadku, jeśli dotyczą one kolumn długich np. brygady lub innego oddziału przesuwającego się w danym punkcie przez okres około 1 godz.

Grupy specjalne mogą również prowadzić rozpoznanie i określać położenie takich celów powierzchniowych, jak: zgrupowanie wojsk, rozmieszczenie stanowisk dowodzenia i oddziałów wyrzutni rakietowych na stanowiskach startowych lub w rejonach pośrednich /wyczekiwania/. Tego rodzaju zadania grupy wykonują przez patrolowanie /poszukiwanie/ i obserwację określonych rejonów. Działająca w ten sposób grupa może ustalić z kilku punktów ogólny rejon rozmieszczenia odwodu lub jego część, a przy przeniknięciu do wewnątrz ugrupowania poszczególne patrole mogą ustalić położenie najbardziej zwartych pododdziałów /oddziałów/ npla. Ustalone dane w pierwszym wypadku, jeśli dotyczą one określenia ogólnego rejonu zgrupowania, mogą służyć do dalszego rozpoznania przez lotnictwo rozpoznawcze, a w drugim wypadku dane te mogą być wykorzystane do wykonania uderzeń bronią rakietową.

W podobny sposób grupy specjalne prowadzą rozpoznanie ugrupowania oddziałów wyrzutni rakietowych. Wydaje się jednak, że prowadzenie rozpoznania wyrzutni rakietowych przez grupy specjalne możliwe jest jedynie w wypadku, kiedy przebywają one w rejonach pośrednich /wyczekiwania/, ponieważ przebywają one tam przez stosunkowo dłuższy okres. Wyrzutnie najnowszych typów przebywają na stanowiskach startowych około 30 minut. Wykrycie celu i przekazanie meldunku oraz odpalenie pocisku rakietowego w podanym wyżej czasie praktycznie jest niemożliwe. Pozostaje wyłącznie możliwość wykrywania poszczególnych elementów ugrupowania oddziału wyrzutni rakietowych przede wszystkim w rejonach pośrednich /wyczekiwania/.

4. Rozpoznanie rodzajów wojsk i służb oraz rozpoznanie polityczne

a/ Rozpoznanie artyleryjskie

Armijne siły i środki rozpoznania artyleryjskiego są przystosowane przede wszystkim do prowadzenia rozpoznania oraz określania położenia celów /obiektów/ zwalczanych głównie ogniem artylerii lufowej. Mogą one również określać położenie niektórych obiektów /celów/ do uderzeń taktycznymi rakietami jądrowymi. Będą to przeważnie baterie artylerii atomowej, środki radiolokacyjne dywizjonu Honest John i Lance, środki artylerii lufowej i środki obrony przeciwlotniczej oraz punkty dowodzenia i kierowania lotnictwem.

Szefostwu wojsk rakietowych i artylerii armii podlega bezpośrednio dywizjon rozpoznania artyleryjskiego. Ponadto w składzie armijnej brygady artylerii jest dywizjon artyleryjskiego rozpoznania pomiarowego. Armijny dywizjon rozpoznania artyleryjskiego /adra/ wykorzystywany jest w zasadzie centralnie na szczeblu armii, zaś dywizjon brygadowy wykorzystywany jest zdecentralizowanie. Poszczególne jego baterie wraz z oddziałami artylerii przydziela się do dywizji pierwszego rzutu na głównym kierunku działania armii. Działania dywizjonów są ściśle powiązane z użyciem dywizjonu rozpoznania z frontowej brygady artylerii armat.

Baterie dywizjonu rozpoznania artyleryjskiego wykorzystuje się następująco:

- bateria meteorologiczna, wykorzystywana jest na szczeblu armii, rozwija 2 lub 3 stacje meteorologiczne z takim wyliczeniem aby objąć nimi cały pas działania armii;

- baterię fotogrametryczną, wykorzystywaną centralnie na szczeblu armii, rozmieszcza się na lotnisku przy pułku lotnictwa rozpoznania taktycznego lub w pobliżu SD armii z zadaniem opracowywania materiałów z fotografowania powietrznego na potrzeby wojsk rakietowych i artylerii armii. Bateria opracowuje rozpoznawcze i pomiarowe dokumenty fotograficzne, do których między innymi należą: fotoszkice /reprodukcja/ w skali 1:10 000-1:25 000 z odczytanym ugrupowaniem bojowym nieprzyjaciela oraz wykazem współrzędnych obiektów; pojedyncze zdjęcia

ważnych obiektów w dużej skali /1:3 000 i większej/; lotnicze fotopanoramy pasów obronnych nieprzyjaciela /w skali 1:3 000-1:5 000/. Czas prac fotograficznych przy obecnym wyposażeniu baterii i technicznej obróbce jest stosunkowo długi. Przetwarzanie jednego zdjęcia lotniczego z opracowaniem fotolaboratoryjnym bez suszenia wynosi średnio 30-40 minut, naniesienie siatki współrzędnych na zdjęcie za pomocą przenośnika pryzmatycznego 30-35 minut. Określenie współrzędnych 10 celów na zdjęciu lotniczym z siatką współrzędnych 15-30 minut. Montaż jednego fotoszkicu sposobem obcinania obejmuje od 30 do 70 zdjęć z naniesieniem odczytanych obiektów - 4-8 godzin. Wynika z tego, że w toku działań należy fotografować tylko najważniejsze obiekty /rubieże/, co umożliwi ich przetwarzanie w czasie i dostarczenie do zainteresowanych dowództw przed zdeaktualizowaniem;

- baterię rozpoznania radiotechnicznego /dwa plutony stacji NRS-1/ wykorzystuje się centralnie na szczeblu armii na głównym jej kierunku działania do wykrywania stacji radiolokacyjnych wchodzących w skład dywizjonów /baterii/ rakiet i artylerii, środków OPL, posterunków naprowadzania lotnictwa na cele naziemne, wykrywania celów powietrznych oraz stacji wykrywania celów ruchomych. Plutony NRS-1 rozwija się w odległości 5-6 km od rubieży styczności wojsk na rubieży szerokości 12-15 km. Po dokładnej ocenie możliwości stacji NRS-1 i wymagań w określeniu współrzędnych przy dokładnym dowiązaniu posterunków, plutony są w stanie dostarczyć danych do uderzeń rakiet operacyjno-taktycznych do 40 km, rakiet taktycznych do 30 km, artylerii lufowej do 20 km. Zatem rakiety operacyjno-taktyczne rzadko korzystać będą z danych uzyskanych przez stacje NRS-1;

- baterię rozpoznania dźwiękowego /brd/ przydziela się do dywizji na głównym kierunku działania armii, do której przydzielono pododdziały artyleryjskie z armijnej lub frontowej brygady artylerii armat. Rozwija się na rubieży o szerokości 5-7 km w odległości 2-2,5 km od rubieży styczności wojsk, a rozpoznanie prowadzi w pasie 6-8 km na średnią odległość około 13 km;

- bateria topograficzna jest przeznaczona do dowiązania topogeodezyjnego elementów ugrupowania bojowego poszczególnych baterii dywizjonu /punkty obserwacyjne, placówki dźwiękowe, posterunki NRS-1/.

Z analizy armijnych sił i środków rozpoznania artyleryjskiego wynika, że szefostwo wojsk rakietowych i artylerii armii nie dysponuje środkami, które byłyby zdolne prowadzić rozpoznanie na korzyść brygady rakiet operacyjno-taktycznych oraz rakiet taktycznych R-70. Dostarczaniem danych o obiektach do uderzeń rakietowo-jądrowych przez te środki ogniowe zajmuje się oddział sztabu armii przy ścisłym współdziałaniu z wydziałem rozpoznawczym szefostwa wojsk rakietowych i artylerii. Z armijnych sił i środków rozpoznania najbardziej predysponowane do wykonania tych zadań są siły rozpoznania powietrznego i działań specjalnych. Załogi rozpoznania powietrznego są przygotowywane do określania położenia obiektów /celów/ z dokładnością wymaganą w wojskach rakietowych i artylerii.

Z możliwości sprzętu rakietowego wynika, że w pierwszym i kolejnych uderzeniach armia może wykonać 30 uderzeń rakietowo-jądrowych, z tego około 50% w pierwszym uderzeniu. Na pierwsze uderzenie każda wyrzutnia powinna mieć dane o dwóch obiektach. W sumie trzeba mieć dane o około 45 obiektach. Z tej liczby około 20% będzie rozpoznanych przez grupy specjalne i agenturę. Dla dwóch drt R-30 dane o 12 obiektach mogą dostarczyć środki organiczne /NRS-1 i śmigłowce/. Dla pozostałych środków do rozpoznania pozostaje 24 obiekty. Aby rozpoznać tyle obiektów, siły rozpoznania powietrznego muszą wykonać około 27-28 samolotolotów w ciągu 2-3 godzin /z tego na rozpoznanie 17-18 samolotolotów i na kontrole skutków uderzeń około 10 samolotolotów/. Użycie tego lotnictwa następuje na zapotrzebowanie wydziału rozpoznania szefostwa wojsk rakietowych i artylerii do oddziału rozpoznawczego sztabu armii.

b/ <u>Rozpoznanie inżynieryjne</u>

Do głównych zadań rozpoznania inżynieryjnego należy:

- rozpoznanie rejonów dogodnych do urządzenia przepraw;
- rozpoznanie systemu zapór inżynieryjnych, w tym również zapór jądrowych;

- rozpoznanie obiektów mostowych, drogowych, fortyfikacyjnych;

- rozpoznanie umocnień w systemie obrony nieprzyjaciela.

Użyciem pododdziałów rozpoznania inżynieryjnego /kompania w składzie dwóch plutonów w ABSap oraz pluton w pułku pontonowym/ zajmuje się starszy pomocnik i pomocnik szefa wydziału operacyjno-rozpoznawczego do spraw rozpoznania inżynieryjnego szefostwa wojsk inżynieryjnych armii. Zadania rozpoznania inżynieryjnego w głębi obrony nieprzyjaciela wykonują między innymi zwiadowcy - saperzy przydzieleni do armijnych grup specjalnych. Ponieważ pododdziały rozpoznania inżynieryjnego szczebla armijnego nie są w stanie zdobyć wszystkich niezbędnych wiadomości, wymienieni oficerowie wydziału operacyjno-rozpoznawczego muszą ściśle współpracować z oddziałem rozpoznawczym armii.

c/ Rozpoznanie chemiczne

Na szczeblu armii rozpoznanie skażeń prowadzą kompanie rozpoznania skażeń z brygady wojsk chemicznych oraz klucz śmigłowców rozpoznania skażeń. Ze składu kompanii można zorganizować 12 patroli rozpoznania skażeń na samochodach GAZ-69 lub transporterach opancerzonych. Do podstawowych zadań tych pododdziałów należy: wykrywanie skażeń i powiadamianie o nich; określenie mocy dawki oraz rodzaju /grupy/ środka trującego; rozpoznanie skażeń promieniotwórczych i chemicznych terenu; prowadzenie kontroli stopnia napromieniowania ludzi oraz skażenia uzbrojenia, sprzętu bojowego, środków transportowych i materiałowych.

d/ Rozpoznanie medyczne

Ten rodzaj rozpoznania organizują i prowadzą siły i środki służby zdrowia armii w ścisłym współdziałaniu z oddziałem rozpoznawczym armii. W wypadku działań na własnym terytorium dużą rolę /pomoc/ w tym zakresie mogą odegrać siły układu terytorialnego.

Do podstawowych zadań rozpoznania medycznego należy:

- ustalenie istniejących warunków zdrowotnych i ich wpływu na stan zdrowia stanu osobowego wojsk;

- ustalenie stanu sanitarno-epidemiologicznego rejonów działania wojsk i jego wpływu na zdolność bojową;

- ustalenie stanu sanitarno-epidemiologicznego wojsk i ludności cywilnej npla w celu uchronienia własnych wojsk od epidemii lub chorób zakaźnych;

- współpraca z szefostwem służby chemicznej w zakresie oceny stopnia skażeń wody, powietrza, produktów żywnościowych i zdatności ich do wykorzystania przez wojska;

- ustalenie ilości oraz stanu użytkowego szpitali, zakładów i urządzeń cywilnej służby zdrowia;

- ustalenie możliwości wykorzystania przez służbę zdrowia zasobów miejscowych /lekarstw, środków opatrunkowych itp./ na terenach npla.

Jednym z podstawowych rodzajów rozpoznania prowadzonego przez służbę zdrowia będzie rozpoznanie ekologiczne /nazwa umowna/ polegające na ustaleniu warunków medycznych powstałych wskutek użycia broni jądrowej.

W związku z tym, że zaopatrzenie i system zaopatrywania przeciwnika oraz stan jego techniki /a zwłaszcza nowy sprzęt, amunicja, broń itp./ odgrywają coraz większą rolę w działaniach bojowych, trzeba zwrócić uwagę na rozpoznanie kwatermistrzowskie i techniczne /systemu logistycznego npla/. Problemy te dotychczas nie zostały opracowane.

e/ Rozpoznanie polityczne

Rozpoznanie polityczne organizuje i prowadzi zarząd polityczny armii we współdziałaniu z komórkami rozpoznania. Rozpoznanie polityczne ma na celu:

- gromadzenie w okresie pokojowym i wojny materiałów dotyczących warunków demograficznych państw NATO, a szczególnie interesujących nas kierunków i obszarów przewidywanych działań;

- analiza wpływów poszczególnych partii i ugrupowań politycznych w parlamentach i społeczeństwach przypuszczalnych przeciwników oraz możliwości wykorzystania ich w naszej propagandzie i posunięciach wojskowo-administracyjnych;

- wykorzystanie przychylnych nam nastrojów społeczeństwa obozu przeciwnego dla prowadzenia specjalnych akcji propagandowych wśród wojsk i ludności cywilnej przeciwnika;

- zbieranie ocen i analiza zeznań jeńców, zbiegów i ludności cywilnej na terenach własnych i przeciwnika w celu organizacji i prowadzenia specjalnych akcji politycznych /wystąpienia przez radio, w prasie i specjalnych ulotkach, praca wśród jeńców itp./ wojskowych, propagandowych itp.

Wspomniane akcje muszą być każdorazowo uzgadniane z kierownictwem organów rozpoznawczych w celu podporządkowania wszystkich zamierzeń polityczno-propagandowych celom i zadaniom realizowanych operacji.

III. PROWADZENIE ROZPOZNANIA

1. Podstawowe zasady prowadzenia rozpoznania

W operacji armijnej podstawowymi zasadami prowadzenia rozpoznania są:

- skupienie wysiłku wszystkich sił i środków rozpoznawczych armii na zasadniczych kierunkach działania;
- uznanie priorytetu w realizacji zadań rozpoznawczych w stosunku do środków przenoszenia broni jądrowej. Wykrywanie tych środków uważać należy za podstawowe zadanie na polu bitwy;
- nieprzerwane /ciągłe/ prowadzenie rozpoznania wszystkimi dostępnymi środkami na całą głębokość planowanej operacji;
- centralizacja wysiłku wszystkich sił i środków w oddziale rozpoznawczym sztabu armii, który planuje, stawia/przekazuje/ zadania dla wszystkich sił i środków /w tym również rodzajów wojsk i służb/ i skupia w swym ręku całokształt spraw związanych z rozpoznaniem na szczeblu armii;
- stawianie zadań do rozpoznania tylko z uwzględnieniem realnych możliwości posiadanych sił i środków /zadań, które nie przerastają możliwości wykonawców/;
- stała realizacja ścisłego współdziałania wszystkich sił i środków rozpoznania armii;
- stała regeneracja sił dla zachowania ciągłości w prowadzeniu rozpoznania itp.

Organizacja i prowadzenie rozpoznania w operacji armii zależy od jej charakteru, od ogólnego położenia wojsk armii oraz warunków i czasu, np. w styczności z przeciwnikiem czy też bez, w początkowym okresie wojny, czy w czasie jej trwania itp. W każdej z wymienionych sytuacji wyróżnić można cały szereg czynników, wywierających wpływ na pracę komórek rozpoznawczych.

Krótki czas, duża gwałtowność, szybkość rozwoju i niejasność sytuacji, decentralizacja dowodzenia, ogromny moralny i psychiczny wstrząs, który odczuje tak ludność cywilna jak i wojska, wywołany rozmiarami zniszczeń, spowodują, że oddział rozpoznawczy armii musi skoncentrować się z konieczności przede wszystkim na głównych zadaniach /problemach/, którymi będą:

- wykrycie środków przenoszenia broni jądrowej;

- ustalenie ilości i składu sił npla w pasie działania armii;

- wykrycie rejonów rozmieszczenia sztabów /dywizji, korpusów armii polowych, grup armii/ i węzłów łączności;

- wykrycie rejonów koncentracji nowych sił i kierunków przegrupowania do obszaru działań;

- ustalenie stopnia zniszczenia sił npla oraz stanu moralnego jego wojsk w wyniku wykonania własnych uderzeń jądrowych itp.

W miarę rozwijania się działań bojowych rozszerzać się będą możliwości zdobywania informacji o nplu i terenie, które umożliwiają prowadzenie pełniejszej analizy oceny możliwości przeciwnika. Praca oddziału rozpoznawczego winna być nadzwyczaj operatywna. Należy szeroko wykorzystywać oficerów łącznikowych, mieć własną sieć łączności rozpoznania w ogniwach armia-dywizja, -pułki, wykorzystywać aparaturę i urządzenia przyspieszające opracowanie i obieg informacji /wstępna ocena, segregacja, kalkulacja cyfrowa, przekazywanie meldunków/.

W ramach zadań związanych z wykryciem przygotowań npla do użycia broni masowego rażenia, rozpoznanie operacyjne powinno wykryć rejony: rozmieszczenia składów amunicji jądrowej i chemicznej, drogi jej przerzutu, rejony stanowisk startowych wyrzutni rakietowych, rozmieszczone zwłaszcza w strefie operacyjnej, rejony rozmieszczenia warsztatów /punktów/ elaboracyjnych, rozmieszczenie lotnisk, z których możliwy jest start samolotów z bombami jądrowymi oraz w działaniach wojsk npla objawy oznaczające przygotowanie do użycia tej broni.

Podstawowymi cechami demaskującymi przygotowania do użycia broni masowego rażenia mogą być:

- gotowe lub przygotowywane pozycje wyrzutni rakietowych i stanowiska ogniowe artylerii atomowej;

- pociski /rakiety/ na wyrzutniach lub obok nich;

- ciągniki samochodowe do przewozu pocisków, dźwigi oraz ustawianie lub montaż, cysterny i inne środki transportowe;

- punkty montażu i sprawdzania pocisków /rakiet/ znajdujące się w odległości 2-3 km od wyrzutni;

- remontowane i nowo zbudowane odcinki dróg, mosty w re-

jonach ześrodkowania, wyczekiwania i pozycji ogniowych, zjazdy z dróg do lasów i ślady ciężkich pojazdów gąsienicowych;

- stanowiska ogniowe artylerii plot, osłaniającej broń jądrową oraz stacje radiolokacyjne naprowadzania dział;

- schrony dla personelu w pobliżu pozycji ogniowych;

- obecność w składach pocisków, platform z ciągnikami, specjalnymi maszynami, dźwigami itp. /środki te będą zazwyczaj maskowane/;

- obecność w kolumnach maszyn specjalnych, ciągników, dźwigów itp.

Podczas organizacji rozpoznania broni jądrowej npla należy przestrzegać następujących zasad:

- rozpoznanie broni jądrowej i środków przenoszenia jej do celu powinno być prowadzone nieprzerwanie;

- broń jądrowa powinna być rozpoznana /wykryta/ do czasu doprowadzenia jej do gotowości użycia;

- rozpoznanie ustalonych rejonów rozmieszczenia broni jądrowej prowadzi się do czasu zniszczenia jej przez nasze środki rażenia;

- do wykrywania jej wyznaczać najlepsze środki, dublować je /wykorzystywać kompleksowo w celu zapewnienia efektywnej skuteczności/.

Problem wykrywania środków przenoszenia broni jądrowej jest sprawą trudną i może być rozwiązany jedynie w warunkach ścisłego współdziałania wszystkich /zasadniczych/ środków rozpoznania. Główną rolę powinno tu odegrać rozpoznanie powietrzne oraz działania grup specjalnych na tyłach /w ugrupowaniu wojsk/ npla. Rozpoznanie radioelektroniczne, a szczególnie nasłuch i namiar radiostacji pracujących w sieciach dowodzenia środków przenoszenia broni jądrowej, mogą okazać również pomoc przy lokalizacji jednostek rakietowych.

Wskazane środki rozpoznania pozwolą także na ustalenie celów /obiektów/ dla wykonania uderzeń własnej broni jądrowej. Zagadnienie to wymaga przestrzegania zasady, głoszącej, że wykryty ważny cel musi być stale śledzony. Dotyczy to przede wszystkim broni jądrowej oraz zgrupowań wojsk npla i podciąganych z głębi odwodów. Oddział rozpoznawczy winien przedstawić dokładną charakterystykę wykrytych celów /obiektów/ a dowódca

decyduje, które należy niszczyć w pierwszej kolejności i jakimi środkami. Wykrywanie i określanie celów dla uderzeń własnych środków jądrowych jest sprawą trudną, wymaga dobrej organizacji rozpoznania, stosowania różnych metod i środków przy nader ścisłym reżimie czasu.

Czas, od chwili wykrycia i opracowania celu do momentu powzięcia decyzji i zniszczenia go będzie zazwyczaj bardzo krótki, szczególnie przy wykryciu broni rakietowej, gdyż środki te mogą szybko zmieniać rejon rozmieszczenia /stanowisk startowych/, a po wykonaniu zadania natychmiast zająć stanowiska zapasowe lub przegrupować się w inny rejon. Manewrowy charakter działań oraz konieczność każdorazowego potwierdzenia /sprawdzenia/ wykrytego celu bezpośrednio przed wykonaniem uderzenia sprawia rozpoznaniu dodatkową trudność.

2. Prowadzenie rozpoznania w czasie operacji

Wykonanie zadań rozpoznania operacyjnego należy rozpatrywać z punktu widzenia ustalenia możliwości npla oraz optymalnego wykorzystania własnych sił i środków dla rozbicia konkretnego npla.

W operacji zaczepnej prowadzonej z rejonów wyjściowych położonych w głębi, rozpoznanie w odróżnieniu od rozpoznania w operacji organizowanej w bezpośredniej styczności z nplem charakteryzuje się tym, że podczas przygotowania operacji podstawowe informacje o nplu uzyskuje się od sztabów będących w styczności z nplem.

Współczesną operację zaczepną cechować będzie duży rozmach, szybkość i głębokość działań. Warunki te będą rzutowały na styl pracy komórek rozpoznawczych. Najważniejszą rzeczą będzie zachowanie ciągłości rozpoznania przy stałym uwzględnianiu czynnika czasu, gdyż każda informacja, dostarczona z opóźnieniem może okazać się już zbędna.

Z chwilą rozpoczęcia, a potem trwania działania, oddział rozpoznawczy powinien ustawicznie konfrontować stan faktyczny /aktualnie napływające informacje/ z posiadanymi z okresu organizacji operacji.

Z chwilą rozpoczęcia działań, wraz z maksymalną intensyfikacją pracy wszystkich środków rozpoznania napływ informacji

ze wszystkich źródeł znacznie wzrośnie dając pole do popisu wydziałowi oceny npla, który bieżąco przygotowuje ocenę sił npla, jego aktualne możliwości oraz narastanie sił w czasie. Przygotowany meldunek szef wydziału oceny npla przedstawia szefowi oddziału, który dokonuje ostatecznej redakcji w celu przedstawienia przełożonemu. Meldunek ten zawiera z zasady najistotniejsze zagadnienia. Zdobyte dane przekazuje się zainteresowanym wewnątrz sztabu, opracowuje odpowiednie meldunki do sztabu frontu, wymienia się z sąsiadami oraz informuje podwładnych doraźnie lub w codziennych komunikatach rozpoznawczych. Częstotliwość obiegu informacji zależy od ważności zdobytych danych o nplu, adresata oraz aktualnego rozwoju sytuacji. Dla różnych adresatów inny może być stopień opracowania i treść przekazanej wiadomości.

W czasie działania w taktycznej strefie obrony npla /przełamywania/ oddział rozpoznawczy armii powinien określić możliwości wprowadzenia do walki taktycznych odwodów npla/czas, kierunek i siły oraz rubieże/, a następnie odwodów operacyjnych.

W toku działania w operacyjnej głębokości i rozwinięcia zdecydowanego pościgu rozpoznanie musi zdobyć przede wszystkim dane o kierunkach wycofania się npla, obsadzania rubieży w głębi oraz o podciąganiu świeżych sił w celu wykonania przeciwuderzenia.

Ważnym momentem w toku operacji jest pokonywanie szerokich przeszkód wodnych oraz wprowadzanie do bitwy drugiego rzutu armii. Oddział rozpoznawczy musi zawczasu zapewnić zdobycie wyczerpujących informacji dla szybkiego pokonania tych przeszkód oraz celowego wprowadzenia kolejnych rzutów.

W czasie działań w głębi operacyjnej dużego znaczenia nabierają akcje grup specjalnych, które poza prowadzeniem rozpoznania będą wykonywały dywersję, dezorganizowały działalność władz wojskowych i administracyjnych, siały panikę, niszczyły komunikację, napadały na sztaby itp. Akcje te utrudniać będą planowe wycofanie się sił npla. Główną rolę w pościgu odegra jednak rozpoznanie powietrzne.

W wypadku okrążenia zgrupowań npla rozpoznanie winno ustalić:

- skład, stan bojowy i moralny okrążonych sił npla;

- sposób organizacji obrony przez npla, najsłabsze w niej miejsca;

- usiłowania npla, zmierzające do wyjścia z okrążenia oraz do deblokacji swych sił.

Pracę oddziału rozpoznawczego można rozpatrywać głównie w dwóch okresach - przygotowania /organizacji/ i prowadzenia operacji armijnej, przy czym okres pierwszy może być bardzo krótki lub nie będzie go wcale, w warunkach kiedy sztab armii planuje nową operację w ramach prowadzenia poprzedniej.

Do głównych problemów pracy oddziału rozpoznawczego w zakresie przygotowania nowej operacji należy zaliczyć:

- przygotowanie wstępnych danych o sytuacji i możliwościach npla w celu przedstawienia dowódcy armii;

- planowanie rozpoznania;

- gotowość bojowa sił i środków do działań zgodnie z zatwierdzonym planem i zarządzeniami, postawienie im nowych zadań i kierowanie ich działaniem;

- zbieranie i opracowywanie napływających informacji o nplu i przedstawianie ich przełożonym /dcy lub szefowi sztabu/;

- stałe informowanie podwładnych i sąsiadów, wewnątrz sztabu itp.

Prowadzenie rozpoznania w operacji zaczepnej armii wzdłuż wybrzeża morskiego będzie posiadało szereg właściwości. Oprócz zadań, wykonywanych na kierunku śródlądowym rozpoznanie w tych warunkach powinno dostarczyć wiadomości o:

- bazach morskich, portach- nabrzeżach i kanałach żeglownych npla;

- rejonach koncentracji jego sił morskich /zespołów uderzeniowych/;

- przypuszczalnych i rzeczywistych rejonach wysadzenia desantów /desantu/ morskich.

Dla realizacji tych zadań oddział rozpoznawczy sztabu armii działającej wzdłuż wybrzeża morskiego powinien:

- określić zadania na rozpoznanie dla sił i środków Marynarki Wojennej;

- utrzymywać ścisłą łączność i współdziałanie ze sztabem Floty, zabezpieczającym operację zaczepną na morzu, a w tym:

- uzgadniać działanie grup specjalnych Floty i armii, szczególnie w rejonach baz morskich lub wybrzeży, na których przewidziana jest operacja desantowa;

- bieżąco wymieniać informacje o nplu, szczególnie broni jądrowej /okrętach wyposażonych w pociski rakietowe, jak również środkach naziemnych mogących razić cele na morzu/;

- systematycznie wymieniać dane z rozpoznania radioelektronicznego;

- wzajemnie wykorzystywać informacje i okazywać pomoc przy prowadzeniu rozpoznania powietrznego;

- prowadzić wymianę dokumentów informacyjnych, dotyczących oceny możliwości npla w przewidywanych i prowadzonych działaniach na lądzie i morzu;

- posiadać przedstawicieli /oficerów kierunkowych/ w sztabie Floty i na odwrót, itp.

Oddział rozpoznawczy sztabu armii powinien posiadać dokładne opisy wojskowo-geograficzne terenu na kierunku nad - morskim dla skutecznego rozpoznania, szczególnie licznych rokadowo biegnących przeszkód wodnych dla określenia najlepszych miejsc i warunków ich pokonania.

W ocenie działań i możliwości npla oddział rozpoznawczy winien brać pod uwagę możliwość oddziaływania ogniem /w tym bronią jądrową/ sił morskich npla na ugrupowanie operacyjne armii, jak również stałe zagrożenie nadmorskiego skrzydła i tyłów przez możliwość wysadzenia desantu morskiego lub grup specjalnych z morza.

Rozpoznanie we współczesnych warunkach wykorzystując osiągnięcia nauki i techniki, powinno zapewnić skuteczną kontrolę całego, interesującego armię obszaru działań npla. Posiadanie w porę podstawowych danych o przeciwniku pozwoli dowódcy armii na powzięcie prawidłowej decyzji, realne planowanie operacji, najbardziej racjonalne wykorzystanie posiadanych sił i środków, utrzymanie inicjatywy i skuteczne dowodzenie.

Współczesne rozpoznanie charakteryzuje się dużą operatywnością i aktywnością, odpornością na różne metody dezinformacji i zakłóceń stosowanych przez npla, dużym zasięgiem działania, szybkością zdobywania i opracowywania oraz dostarczania danych, umożliwiających wykorzystanie ich przez walczące wojska.

Na współczesnym polu bitwy rozpoznanie musi być ciągłe, prowadzone na dużych głębokościach, przed frontem i na skrzydłach, dla zapewnienia dowódcom i sztabom niezbędnych danych o położeniu i możliwościach npla.

W zależności od rodzaju działań sposoby organizacji rozpoznania mogą być różne. Innej organizacji wymaga początkowy okres wojny, innej zaś operacja zaczepna i obronna, istnieć będą pewne charakterystyczne właściwości w organizacji rozpoznania, w pracy komórek rozpoznawczych sztabów, aczkolwiek wiele cech będzie wspólnych choćby ze względu na wykorzystanie każdorazowo na szczeblu armii podobnych etatowo sił i środków.

Powodzenie w odpowiedzialnej pracy rozpoznawczej osiągnąć można jedynie w zharmonizowanym wykorzystaniu wszystkich rodzajów i środków rozpoznania. Tylko połączony ich wysiłek przy umiejętnej koordynacji oddziału rozpoznawczego sztabu armii może przynieść pozytywne wyniki.

LITERATURA:

1. Ppłk dypl. W. WOJCIK "Rozpoznanie w operacji zaczepnej armii i Frontu". Wyd. ASG 1969 r., "Działania specjalne w natarciu dywizji armii". Wyd. ASG - 1970 r.
2. Ppłk dypl. W. BARTOCHA "Organizacja i prowadzenie działań bojowych przez plot". Wyd. ASG - 1972 r.
3. Biuletyn Informacyjny nr 4/94/1969 r. Szt.Gen. "Organizacja, ogólne zasady rozpoznania na szczeblu armii ogólnowojskowej", rozdział III.
4. Biuletyn Informacyjny nr 4/99/1970 r. Szt.Gen. "Zasady organizacji i prowadzenia rozpoznania we frontowej operacji zaczepnej, rozdział IV.
5. Kpt. dypl. M.KOZŁOWSKI "Analiza obiegu informacji o nplu w zintegrowanym systemie rozpoznania na szczeblu armii". Wyd. ASG 1971 r. /praca dyplomowa/.
6. Organizacja i prowadzenie rozpoznania na szczeblach taktycznych. Podręcznik cz. I, II i III Wyd. Szt.Gen.1971 r.
7. Biuletyn Informacyjny nr 1/95/1968 r. Szt.Gen. "Organizacja i zasady działania polowego systemu dowodzenia armii lotniczej".

8. Płk dypl. Z. GRZĘDA "Organizacja i prowadzenie rozpoznania powietrznego przez DLSzR".
9. Ogólna charakterystyka i dane taktyczno-techniczne podstawowego sprzętu i uzbrojenia znajdującego się w wyposażeniu organów rozpozn. WP. Wyd. Z.II 1972 r. /Materiał pomocniczy do szkolenia/.

OPRACOWAŁ
ZCA SZEFA KATEDRY RWiAO

płk dypl. W. WÒJCIK

Odbito 150 egz.
Egz.nr 1-150 Bibl.tajna
Wyk.płk WÒJCIK
Druk.K.L.
Nr.ks.01602/02954/WW
Kor. H.W.

BIBLIOTEKA NAUKOWA AGG WP
Archiwum Działu Zbiorów Specjalnych
Nr ewid. 039944

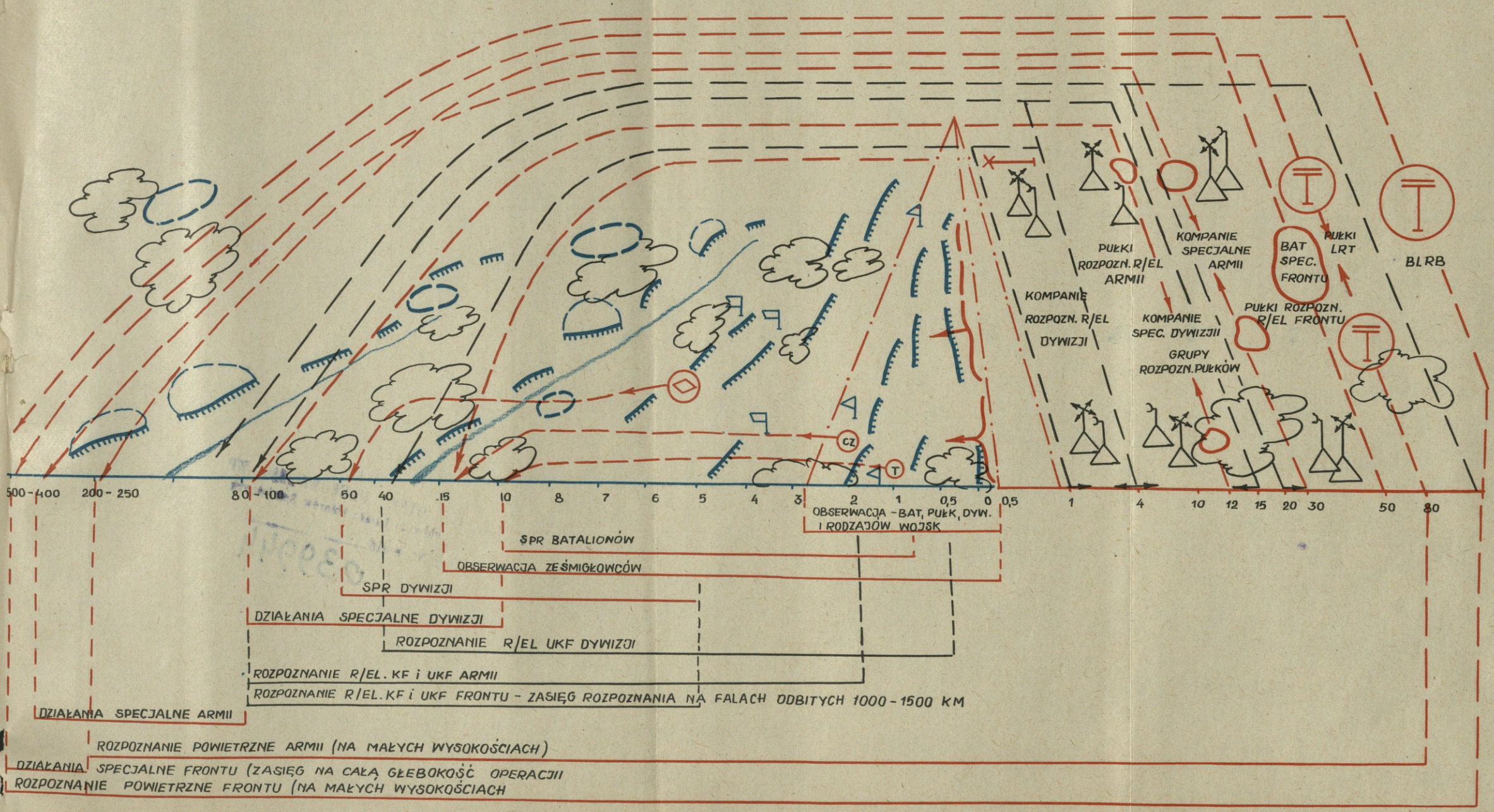
Załącznik nr 1

~~TAJNE~~

Egz. Nr.....

Poz. Ks. 02956

SCHEMAT ROZMIESZCZENIA ORAZ ZASIĘGU SIŁ I ŚRODKÓW ROZPOZNANIA

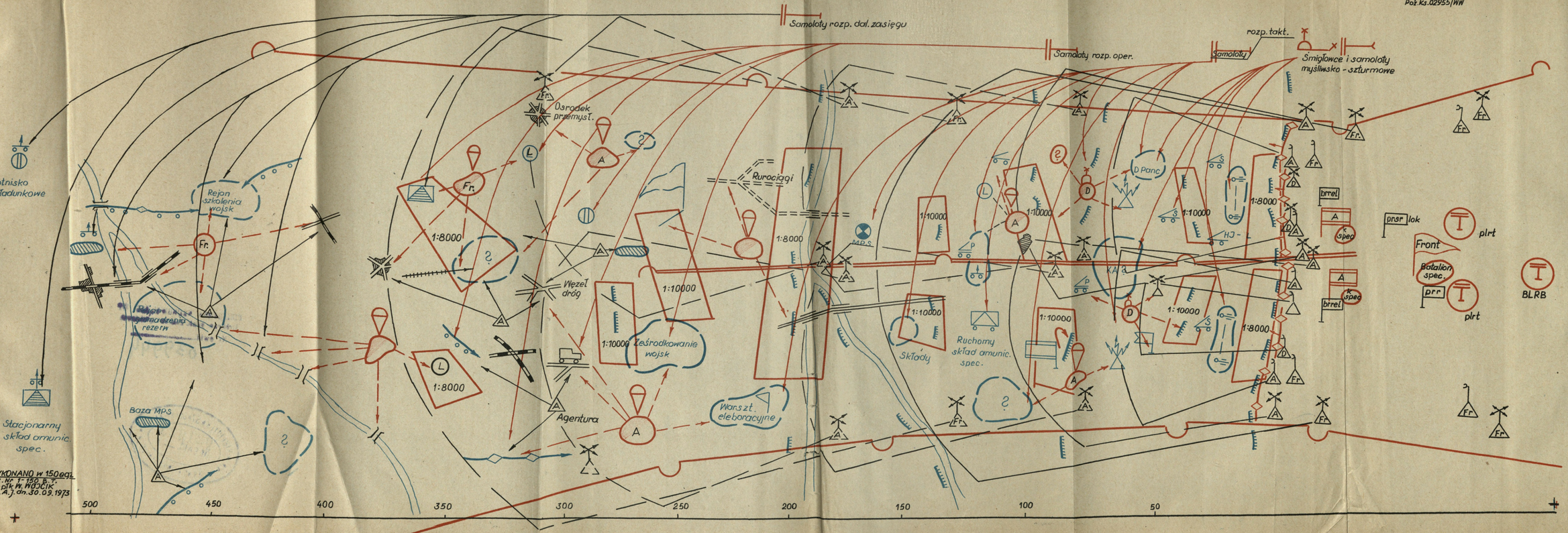

WYKONANO w 150 egz.
Egz. Nr 1-150. B. T.
Opr. płk W. WOJCIK

BIBLIOTEKA NAUKOWA ASG WP
Archiwum Lądu Zbiorów Specjalnych
Nr ewid. 039944

IDEOWY SCHEMAT ROZPOZNANIA W OPERACJI ZACZEPNEJ (RÓŻNYMI SIŁAMI I ŚRODKAMI)

TAJNE
Egz. No...
Poz. Ks. 02955/ww

WYKONANO w 150 egz.
Egz. Nr 1-150 B.T.
Opr. płk W. WOJCIK
Rys. A.J. dn. 30.09.1973

BIBLIOTEKA NAUKOWA AGG WP
Archiwum Działu Zbiorów Specjalnych
Nr ewid. 039944

BIBLIOTEKA SZKOLENIOWA CWO
021923
Nr ewid.